

Št. 209

**NOVEMBER
2023**

Št. člana_ice društva:

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

**PRIPOROČENI
PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 2 EUR**

Polovico dobi član_ica društva.

KRALJI TULICE

Odgovorni in izvršni urednik
Jean Nikolič
Tehnični urednik in oblikovanje
Chris Hartke
Uredniški odbor
Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik
Sodelavci uredništva
Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Špela Blatnik, Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič
Grafična zasnova
Karlo Medjugorac
Lektoriranje
Mojca Pipan
Ilustracije
CDD20, DaModernDaVinci, Benjamin MantaChi Miyagi, Fetako, L-King, Leah Artist Mihalič
Ovitek
Prva in zadnja stran: Nada Žgank
Tisk
Tiskarna Vovk
Izdajatelj:
Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

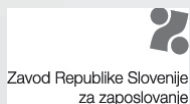
Prostovoljni prispevek za časopis je 2 EUR.
Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 36 EUR, v tujini pa 72 EUR. Poštšina je vključena v ceno.

Naslov uredništva:
Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana
Telefon: 059 022 503
030 323 128 (SMS komentarnica)
E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org
Spletna stran: www.kraljiulice.org
Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:
SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:
Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor
Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice
član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev in avtoric prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

SVETOVNI DAN BREZDOMSTVA

Desetega oktobra je bil svetovni dan brezdomstva. Ob tem smo organizacije na svetovni ravni opozorile na vzpostavljanje boljših politik, ki lahko pomagajo preprečiti in odpraviti brezdomstvo. Prav tako je bil cilj tudi ozaveščanje o potrebah ljudi, ki se trenutno spoprijemajo z brezdomstvom, ter spodbujanje dela v lokalnih skupnostih za odpravljanje stisk brezdomnih oseb.

Število brezdomnih v Sloveniji se iz leta v leto povečuje. V letošnjem letu je do današnjega dne vrata našega dnevnega centra prestopilo že 813 (različnih) oseb, povprečen dnevni obisk je 120 oseb, ocenjujemo pa, da trenutno na ulicah Ljubljane spi od 70 do 100 oseb. Društvo Kralji ulice že vrsto let opozarja, da moramo v Sloveniji prevzeti definicijo ETHOS, tj. evropsko tipologijo brezdomstva in stanovanjske izključenosti (feantsa.org). Le na tak način bomo lahko osnovali politike in podpirne ukrepe za preprečevanje brezdomstva in ne samo upravljali z njim. Potrebujemo več kot samo zavetišča, dnevne centre, razdelilnice hrane in oblek, prhe. Ljudem moramo omogočati nove priložnosti, da si lahko uredijo svoje življenje in ne ostajajo vrsto let v negotovih razmerah ter socialni izključenosti – na dnu. K temu bi pripomogla nacionalna strategija na področju brezdomstva, na katero čakamo že vrsto let. Tudi Slovenija se je kot podpisnica Lizbonske pogodbe o vzpostavitvi evropske platforme za boj proti brezdomstvu zavezala k sodelovanju v boju za odpravo brezdomstva.

Stiske ljudi postajajo večplastne in kompleksnejše, zato je nujno, da naša razumevanje in podpora postajata celostna in individualizirana. Zagovarjamo normalizacijo različnih življenjskih poti, ob tem pa kot družba ne smemo izgubiti solidarnosti, spoštovanja ter vzpostavljanja pozitivnih vizij za vsakega člana skupnosti. Verjamemo, da imajo vsi ljudje pri sebi potenciale moči in ustvarjalnosti, ki lahko v spodbudnem okolju in z dodajanjem moči postanejo pomembna dobrina ne le za njih, pač pa za skupnost kot celoto.

Pravica do stanovanja je osnovna človekova pravica, je ena temeljnih in neodtujljivih pravic ljudi! In če želimo uspešno reševati, predvsem pa preprečevati brezdomstvo, moramo nemudoma vzpostaviti ustrezno stanovanjsko politiko, prav tako pa krepiti podpirne programe, ki bodo tistim, ki so se znašli v kompleksnih situacijah, omogočali dostojno življenje.

Društvo Kralji ulice

P. S. Breme brezdomstva lahko poslabšajo že obstoječe težave v duševnem zdravju. V primerjavi s 23 % splošne populacije ima 44 % brezdomnih diagnozo duševne motnje. Danes, 10. oktobra, na svetovna dneva brezdomstva in duševnega zdravja FEANTSA skupaj s svojimi partnerji in člani poudarja potrebo po vključevanju brezdomnega prebivalstva v Evropi v javne zdravstvene mreže in močno podpira evropski poziv k celovitemu pristopu k duševnemu zdravju, ki temelji na enakosti in vključenosti.

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 4 **JAZ, MALOU IN MOJA MALA PIKICA**
- 5 **TRGOVINA Z LJUDMI**
- 7 **O DEPRESIJI IN TESNOBI**
- 8 **BREZDOMKA 15**
- 9 **GOSTUJOČI KOLUMNIST**
- 10 **POLJE ČASTI**
- 12 **NEKAJ CESTNIH**
- 13 **ANEKDATE IZ PRODAJE**
- 14 **MARIBORSKA SCENA**
- 17 **SARIN DNEVNIK**
- 18 **LITERARNA PRILOGA**
- 22 **SLIŠANJE GLASOV**
- 24 **KINODVOROV JUBILEJ: ARS LONGA, VITA BREVIS**
- 25 **KRALJEVI RECENZOR**
- 28 **MOJA POT 8: MOZAIK**
- 29 **IZZA REŠETK**
- 30 **IZZIVI ALKOHOLA**
- 32 **KRAVŽLJANJE MOŽGANOV**
- 33 **OGLASNA DESKA**
- 34 **NAGRADNA KRIŽANKA**

Foto: Nada Žgank

TO SEM JAZ: JANI ZAKRAJŠEK

Špartansko vzgojeni vojak Jani Zakrajšek je moje ime. Celo življenje, že od ranih nog, delam v glavnem fizična dela. Včasih več, včasih manj. Odvisno od alkohola, če ga pijem. Saj ni tako hudo, kot se sliši, a pride čas, ko se ne znam ustaviti. Ampak vsake veselice je enkrat konec, pa tudi financ zmanjka prej ali slej. Potem ti ostaneta samo dve možnosti: delati ali fehtati!

Prva mi ne dela težav, druga pa je bolj delikatna. Za fehtanje moraš biti v prav določenem stanju. Če si trezen, je to zelo težko, če pa imaš malo kerozina v glavi, je vse lažje. Jezik teče, ni te sram, poveš kakšno šalo ... Mogoče komu popestriš dan ali pa ga vsaj nasmeješ. Sem ter tja ti kdo pusti malo drobiža. Se je že zgodilo, da sem starejši gospe samo vljudno voščil dober dan, pa se je čez tri-štiri minute vrnila in mi v roke stisnila desetaka. Kot strela z jasnega, pa še nedelja je bila. Verjetno je nekdo od zgoraj ali spodaj tisti dan pazil name.

V 50 letih sem doživel toliko stvari, da jih kdo normalen (definicija normale je zelo specifična zadeva) ne bi v treh povprečnih življenjih. Vsako stvar sem jemal pozitivno in se iz pustolovščin vedno kaj novega naučil. Saj že star pregovor pravi: »Kar se Janezek nauči, to Janezek zna!« Trenutno se počutim dobro. Imam krog ljudi, ki me imajo radi. Nekdo me ima za norega, drugi ne. Nekdo za posebnega, drugi za barabo. Nekdo morda za narkomana, ampak vsake oči imajo svojega malarja. Tako da presodite sami. Najprej pa je treba pred svojim pragom pomesti.

03
KRALJI
ULICE

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člani in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavajanja bralcev in bralk.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice.

Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

JAZ, MALOU IN MOJA MALA PIKICA

Ob tem času sem v toplih vodah, severovzhodno od avstralske celine. V tople vode sem priplavala od daleč, s polarnih morij, kjer sicer živimo, da bi se tu lahko parila in dobila mladiča. Res sem skotila mladiča, velikega, lepega, čisto svojega. Zanj skrbim kot za punčico svojega očesa. Hranim ga z izdatnimi količinami svojega hranljivega mleka, čuvam ga pred drugimi, učim ga vsega, kar mora znati, da bo lahko tudi on nekoč živel kot samostojna velika žival, največja, kar jih je kdaj živelo na Zemlji.

Že celo večnost smo tu, a naš življenjski prostor je zdaj drugačen, kot je bil, oži se in je vedno bolj izropan ter nevaren za nas in naše mladiče. Zato trpimo, pojemo vse bolj žalostne in obupane napeve in včasih, samo še včasih, pozabimo na skeleče grožnje in se samo potopimo v ocean, ki se tedaj spet vsaj za trenutek zazdi brezmejen, varen, čist življenjski prostor. Želela bi, da bi z mojim mladičem lahko živela, kot so živeli veke pred menoj, a kaj, ko so okoli naju nove nevarnosti, ki mi še niso poznane in ki me begajo. Človeška plovila, nevarnejša kot katera koli sorodna vrsta, nas lahko udarijo, poškodujejo, ubijejo. Ubijajo nas tudi namerno. Nekoč nas je bilo mnogo, mnogo več, naseljevali smo vse svetovne oceane. Ne zdesetkali, pač pa zdesettisočeri so našo vrsto. Da bi nas lahko naposled uvrstili na seznam ogroženih živalskih vrst in se z našimi telesi in dušami dodatno poigravali, saj, oh, kako romantično se jim to očitno zdi, zdaj smo vrsta, ki izumira ... Še ena v nizu premnogih.

Ljudje so očitno glede vsega skupaj v sebi razdvojeni. Razbohotili so se na svojem navideznem tronu stvarstva, po drugi strani pa trpijo tudi oni. Nekateri življenje posvečajo temu, da bi nas, vrste, ki po njihovi zaslugi izginjamo, ohranili pri življenju. Mene so v ta namen označili blizu obale Nove Kaledonije in mi na plavut pripeli sledilnik, namenjen temu, da me lahko spremljajo, kje in kako se ogibljem, menijo, da bodo našo ogroženo vrsto na način, da nas bodo bolje poznali, lažje ohranili pri življenju. Ne vem, ali v to iskreno verjamejo. Vendarle je njihova bolezen kratkovidnost, težko, zares težko vidijo onkraj svojega nosu, kaj šele onkraj svojega rojstva in smrti. Živijo v zmoti, da se s koncem njihovega življenja konča tudi Življenje. Kot silaki in prvaki so v zelo hitrem času ogrozili krhko ravnotežje, ki se je prej postopno vzpostavljalo milijone let.

Sledilnik nas, ogroženih bitij, zdaj ponujajo ljudem po svetu, ki lahko za nekaj denarja kupijo povezavo z nami, s katero lahko na svojih napravah sledijo, kje smo, zraven pa dobijo še amulet, ki simbolizira našo vrsto. V mojem primeru je to prelep rep srebrne barve na modrem traku.

In tako sem, glej ga zlomka, dobila povezavo s človekom, žensko, ki živi čisto na drugem koncu sveta, proč od oceana, v mali državi, ki ji ne vem zares imena. Povezavo z menoj ji je podaril prijatelj za njen 47. rojstni dan. Darila je bila po otroško vesela. Najprej se mi je vse skupaj zdelo neumno, zdaj pa sem jo začela, kadar se mali zaigra in imam čas, tudi jaz spremljati in se zanimati za njeno življenje, ki je tako drugačno od mojega. Vrti se v micenih krogih, skoraj ves čas je na kopnem. Hodi po vnaprej predvidenih poteh, ki jih zanjo očitno tlakujejo drugi, zato skoraj ne uporablja svojega notranjega kompasa, ki ga sicer ima in bi lahko bil njeno močno vodilo, a se ga tako ne bo nikoli naučila uporabljati. Čutim pa, da ima željo, da bi izstopila iz utečenih tirnic, da bi zaplavala, da bi se prepustila tokovom življenja, ki so onkraj teh cestišč in stopnišč, po katerih se

CDD20

vsak dan nervozno vrti kot ujeta živalca. Pravim ji Mala pikica, ko jo opazujem, kako brzi naokoli s svojim smešnim poganjalom in se jezi na motorna vozila, ki preplavljajo njeno mesto in so jeklene zaprtine v velikosti mojega srca, poganjajo pa jih motorji, ki večinoma porabljajo nafto in jo po hitrem postopku pretvarjajo v izpuhe, ki ostajajo v ozračju in jih niti našim oceanom več ne uspe brez škode absorbirati. Pikica se jezi, puha, benti ... a vseeno ostaja v tirnicah, ki so jih zanjo predvideli drugi. Pogosto hrepeneče gleda v daljavo, a ne vidi ven. Kdo ve, ali zanjo sploh je kak zunaj. Tudi ona ima mladiča, celo dva, družinico, prijatelje ... le občasno se združijo in tedaj jim ob srečanju milozvočno zapojejo duše, sicer pa črtajo vsak svoje poti, ki jih je nekdo predvidel zanje.

Na nek način sem vzljubila to Malo pikico. Na smešen način sva se povezali in najini življenji bosta zdaj kdo ve koliko časa prepleteni. Najini pričakovani življenjski dobi sta približno izenačeni, lahko bi rekli, da sva neke vrste vrstnici. Bil bi čudež, če bi se kdaj zares srečali, jaz, iz kopenske zveri pred milijoni let v morje pobeglo bitje na robu preživetja, in ona, predstavnica najbolj invazivne vrste na Zemlji, ki drobencja v svojih krogih in sanja svoje velike sanje, ki prečijo navidezne ločnice med vrstami znotraj Življenja.

Pikici se zahvaljujem, da je moje misli prevedla v človeške besede ...

Sinja kitovka, ki jo pikica imenuje Malou

TRGOVINA Z LJUDMI: ZVABLJENE Z OBLJUBO O ZAPOSLOITVI IN PRODANE KOT NEVESTE

Od begunk muslimanske manjšine Rohingya – v Indiji jih je po ocenah 40.000 – do žensk v drugih zveznih državah, kot sta Zahodni Bengal in Asam, se z ženskami trguje in se prodajajo kot neveste moškim, ki težko najdejo družice v svojih skupnostih. Med ženini so pogosto starejši, gibalno ovirani moški in moški s težavami v duševnem zdravju.

Minilo je več kot desetletje, odkar je bila 32-letna Rafika prodana vaščanu, potem ko jo je tja zvabila obljuba, da se bo zaposlila v obrtni industriji Kašmirja pod indijsko upravo. Obljubljenega delovnega mesta ni dobila, so pa jo prodali Kašmircu v okrožju Budgam v osrednjem Kašmirju za pičlo vsoto 50.000 indijskih rupij (605 USD). Preden so jo prekupčevalci zvabili od doma, je Rafika s starši in tremi brati ter sestrami živela v revni muslimanski družini v Zahodni Bengaliji, državi v vzhodni Indiji. Rafikin mož, ki se preživlja z vožnjo konjske vprege in živi v enosobni leseni koči, je moral prodati edino kravo, ki jo je imel, da je lahko plačal vsoto trgovcem z ljudmi. Zdaj se je sprijaznila s tem, »s čimer mi je bilo usojeno soočiti se v življenju«. Sprejeti resničnost, pravi, je bila edina možnost, ki ji je ostala. »Lahko bi poskusila pobegniti ali narediti kakšen skrajni korak, vendar sem se odločila, da se pozitivno zavzamem, da bi si iz tega, kjer sem končala, ustvarila neko življenje,« je Rafika povedala za IPS, medtem ko je sedela na dnu majhnega lesenega stopnišča svoje hiše. »Pri odločitvi sta mi pomagali tudi moževa preprostost in prijazna narava – čeprav mi njegov videz ni bil všeč.«

»Zdaj imam tri otroke, za katere moram živeti. Pogrešam starše in brate in sestre. Vendar jih je zelo težko obiskati. Tudi če prepričam moža, si ne moreva privoščiti, da bi jih obiskala, saj je potovanje zelo drago,« doda in pove, da mož družini komajda zagotovi dva polnovredna obroka na dan. Rafika ni edina trgovana ženska v tej vasi. Več kot ducat žensk se je poročilo v podobnih okoliščinah. Tudi drugod v regiji je na stotine žensk iz indijskih zveznih držav Zahodna Bengalija in Asam poročenih z ločenimi moškimi s fizičnimi omejitvami. Ko se je 23 letna Zarina, ženska iz revne družine v Zahodni Bengaliji, ujela v past trgovca z ljudmi, ni vedela, da se bo na koncu poročila z moškim, ki ga nikoli ni videla in je bil skoraj dvakrat starejši od nje. Tudi Zarina je nasedla lažni obljubi, da ji bodo uredili službo v enoti za proizvodnjo preprog na območju Patan v severnem Kašmirju. Na njen šok so jo namesto tega prodali v zakon. »Kako se bo moj položaj spremenil po pogovoru z vami, če se v zadnjih petih letih

Foto: Nick Kirtoki

Foto: Nicolas Debray

ni nič spremenilo? Tukaj moram ostati vse življenje,« je jezna Zarina povedala za IPS in nato ni želela pojasnjevati ničesar več. Nekatere ženske, ki naletijo na trgovce z ljudmi, imajo več sreče. V vasi v okrožju Anantnag v južnem Kašmirju so trgovci z ljudmi prodali mlado Rohingo družini, ki je iskala ženo za svojega sina s težavami v duševnem zdravju, potem ko so jo odpeljali iz improviziranega begunskega taborišča v sosednji provinci Džamu. »Bili smo presenečeni, ko smo odkrili, da je družina dobila nevesto za svojega sina, za katerega smo vedeli, da ni duševno zdrav že od otroštva,« je povedal sosed družine. »Slišali smo jo kričati, ko jo je mož tepel skoraj vsak dan. Toda na njeno srečo je mladi Rohingi po nekaj mesecih nekako uspelo pobegniti.«

Natančnih uradnih števil o kupljenih nevestah ni, vendar nekatere ocene pravijo, da se letno proda na tisoče deklet in žensk. Mediji včasih poročajo o aretacijah trgovcev z ljudmi, a takšna poročila niso tako pogosta. Indijski državni minister za notranje zadeve Ajay Kumar Mišra je 26. julija v indijskem parlamentu dejal, da je bilo med letoma 2019 in 2021 v različnih zveznih državah pogrešanih 1.061.648 žensk, starejših od 18 let, in 251.430 deklet, mlajših od 18 let. Sicer je zatrdil, da so večino žrtve našli, in dodal, da je indijska vlada sprejela več pobud za varnost žensk. Leto pred tem je indijska nacionalna komisija za ženske ustanovila celico za boj proti trgovini z ljudmi – za: »izboljšanje učinkovitosti pri obravnavanju primerov trgovine z ljudmi, ozaveščanje žensk in deklet, krepitev zmogljivosti in usposabljanje enot za boj proti trgovini z ljudmi ter povečanje odzivnosti organov pregona«. Ministrstvo za zunanje zadeve ZDA pa v svojem poročilu o trgovini z ljudmi za leto 2023 Indijo označuje kot državo 2. stopnje: »Indijska vlada ne izpolnjuje minimalnih standardov za odpravo trgovine z ljudmi, vendar si močno prizadeva za to. Vlada je pokazala na splošno povečana prizadevanja v primerjavi s prejšnjim obdobjem poročanja, ob upoštevanju morebitnega vpliva nedavne pandemije na njeno zmogljivost za boj proti trgovini z ljudmi; zato je Indija ostala na stopnji 2,« piše v poročilu.

Athar Parvaiz, Inter Press Service

Prevedel Jean Nikolič.

Objavljeno z dovoljenjem Mednarodne mreže uličnih časopisov INSP.

Pijani vrhovi gora
pijane nogavice
plapolajo v pijanem vetru
jambor se pijano ziblje
a ni jambor
košata jelka je
pijana jelka
pijano pleše veter
po ulici
in ne najde poti ven
oh kako sem nocoj pijan
pa nisem popil nič alkoholnega.

Matic

Brezdomni šepetalec

Trinajst let plešem z brezdomci
žalostnimi izgubljenimi
brodolomci
plešem kruti ples na cesti
od dobrih ljudi dobim za jesti
ko sem pijan sem v redu
doma sem povsod kjer spim
na vlaku rad živim
pišem za kralje ulice
nabite na strupene sulice
med njimi dobiš še travo
in spoznaš ljubezen pravo
pa se ne bojiš več smrti
oditi od ljudi ki so sprti
ne vejo zakaj sploh živijo
vsi pač na nekam hitijo
in enako smrt doživijo.

Benjamin Mantaqi-chi

*Ta drevesa so mi dala veliko več kot sem jaz vanje vložil.
Ampak taka je narava;
daje in noče nič v zameno!
Razen našega urina in naposled kadavra...*

Barom

počutim se

kot da cele dneve kopljem
po polju trdozbito zemljo
raztegnjeno v vsepovsod
in jaz
sem polje
in jaz
sem zemlja

a vem da bo rastlo
kar sejem
v vse smeri
rastli bodo sončni vzhodi
sestavljene iz besed
množili se bodo koraki
izplezani iz dna
kot je meni rekla babica rečem tebi
ki to bereš:

ne obupat, vztrajati je treba

Tjaša Plaznik

O DEPRESIJI IN TESNOBI

Ko sem bil star približno 35 let (sedaj jih štejem malce čez 40), se mi je začelo dogajati, da sem v začetku jeseni padel v t. i. sezonsko depresijo. To se je kazalo v tem, da me stvari, ki so me vedno zanimalo, kar naenkrat niso več veselile. Poleg omenjenega sem bil ves čas malo potlačen in otopel, tako da sem v teh obdobjih večino dni preležal v postelji. Ampak te zgodnjejesenske depresije so vedno po nekaj tednih minile same od sebe.

Lansko leto pa se mi je enkrat okoli septembra prvič zgodilo, da depresija ni izzvenela sama od sebe, ampak je kar trajala in trajala. Zato sem odšel k svoji psihiatrinji, ki mi je predpisala antidepresiv Cymbalta, za čez dan še antipsihotik Eglonyl in za spanje Kventiax. Po dveh tednih, ko naj bi zdravilo Cymbalta začelo učinkovati, sem se sicer res začel počutiti malo bolje, ampak ne bistveno. Še vedno me stvari niso prav nič veselile in še vedno nisem bil družaben, zato sem hodil tudi čez dan ležat v posteljo. In tako je to obdobje trajalo vse do letos. Bil sem nekako stabilen, a še vedno ne tisti pravi. In še vedno sem preživiljal depresijo milejše oblike.

Nato pa se mi je avgusta, prav tisti vikend, ko so bile po Sloveniji poplave, stanje kar naenkrat izredno poslabšalo. Depresiji se je pridružila tudi tesnoba, strah pred resničnimi in neresničnimi stvarmi, paranoja. Od tega enkrat tudi kot napad panike. Življenje se je zdelo samo prehod časa od enega do drugega problema, obžalovanje stvari, ki sem jih v življenju naredil narobe, itn., skratka življenje kot en sam velik napor. Napor tudi zato, ker se zaradi tesnobe in slabega spanja tudi telesno nisem več dobro počutil. Malo mi je čez dan pomagalo, če sem na črnem trgu vzel kak »flok« (zdravilo Flormidal), vseeno pa nisem bil to več stari jaz. Tako sem se odločil, da je treba nekaj spremeniti, in poslal dolgo elektronsko sporočilo svoji psihiatrinji, ji opisal vse svoje trenutne občutke in probleme in jo prosil za čimprejšnji obisk. Namenil sem se jo prositi tudi, če bi zamenjala antidepresiv z drugim (z Asentro, o kateri sem slišal dobre stvari), ker mi Cymbalta očitno ni pomagala. Pa če bi mi predpisala nekaj za ublažitev tesnobe (prosil sem jo za Zyprexo), ker Eglonyl ni deloval.

DaModernDaVinci

Tako sem v ponedeljek prišel k njej na obisk, ji še enkrat in podrobneje vse razložil in res, predpisala mi je zgoraj omenjeni zdravili. Kar se je pa nato zgodilo, pa je bil skoraj čudež. Že isti dan sem se začel počutiti zagotovo bolje, naslednji dan pa sem bil kot prerojen. Spet me je začelo veseliti življenje in spet sem bil stari jaz. Ko sem čez teden dni prišel k psihiatrinji na kontrolo, sem ji vse opisal, ona pa je rekla, da je 90 odstotkov razloga za izboljšanje v meni in samo 10 odstotkov v zdravilih. Tega sem se zavedel tudi po tem, ko sem zvedel, da Asentra začne delovati šele čez približno 1–2 tedna po prvem zaužitju in ne takoj prvi dan. Tako sem pomislil, da je morda šlo za neke vrste placebo učinek, a v bistvu je čisto vseeno, kaj je bil razlog, sedaj sem končno mentalno okej.

Treba pa je bilo spremeniti tudi nekatere navade. Tako sedaj ne hodim več ležat v posteljo čez dan, čez vikend ne čepim samo doma za računalnikom, ampak grem ven, da se vsaj malo razgibam. In kot zadnje: v tem obdobju mi je uspelo tudi prenehati z uporabo flokijev. Ko spijem svojo terapijo v ZD na Metelkovi, preprosto ne zavijem več pred Mercator, kjer sem bil navajen kupovati te tablete, ampak grem raje na kavo in druženje na Kralje ulice in potem domov.

Sadiq

NASTANITVE ZA NAS – Z ULICE

Že nekaj časa živim v nastanitvenem programu Kraljev ulice. Na žalost je to samo 14-mesečni program. Ob vselitvi se seveda pričakuje, da se kolikor toliko skuliraš, pobereš in prideš k sebi »od ulice«, saj nas je večina uporabnikov dobesedno brezdomnih. Najpomembnejše je, da pravočasno plačuješ prispevek ter se obzirno vedeš do cimrov in sosedov, saj lahko razgrajanje in pričkanje mečeta zelo slabo luč tako na uporabnike programa kot na same Kralje.

Pričakuje se tudi vzdrževanje osebne higiene ter higiene sobe in skupnih prostorov. Ne razumem, da nekatere osebe po uporabi ne pospravljajo ne kopalnice, ne toaletnih prostorov, ne kuhinje in jedilnice. Če pa jih že, je to tako površno, da je na koncu prava groza ali še huje. Vem, da nisem angel, ampak da so ti vsa pravila španska vas ter da v vseh teh mesecih ni nikakršnega vidnega napredka, potem pa resnično ne vem, kaj naj si mislim. Kot da to ni dovolj, si povrh vsega nekateri dovolijo dvigovati glas in grdo žaliti naše terenske delavke. Kralji_ce ulice, to ni dopustno, saj nam želijo pomagati.

Vsem prihodnjim kandidatkam in kandidatom za nastanitveni program polagam na srce: program je enkratna priložnost,

da se odstraniš z ulice, se pobereš in prideš k sebi. To je čas, ko si lahko urediš osebne zadeve, ki si jih odlašal; zdravnik, zobozdravnik, dokumenti, si morda najdeš kakšno delo ali prostovoljstvo. Je enkratna priložnost, da se v tem času zazremo vase, se skuliramo, se najdemo in si postavimo želene cilje. Nato pa načrtujemo pot za doseganje teh pomembnih ciljev. Poudarjam, v vsem času trajanja programa bodo ob tebi strokovne delavke, ki ti bodo v pomoč in oporo. Izkoristite čas nastanitve in načrtujte čim bolj pozitivno za prihodnost. Vsekakor pa sodelujte, upoštevajte in spoštujte delo svojih strokovnih delavk, lahko so vam v neverjetno pomoč. Iskreno se zahvaljujem Kraljem za vso pomoč skozi leta. Hvala, ker ste! Za konec bi rad javno pohvalil vse zaposlene na Kraljih ulice in še posebej moji strokovni delavki Mašo in Ireno. Irena, hvala ti! Ne poznam dovolj veličastnih besed, s katerimi bi opisal tvojo pomoč, tvoje razumevanje, tvojo neverjetno energijo ter trdo delo, ki ga vložiš v program, ki je v pomoč nam – brezdomnim. Hvala vam vsem!

Gašper

BREZDOMKA 15

Med nama s Petrom stvari niso bile več iste, kljub temu da se nisva več prepirala. Začelo se je poletje, njegovo pitje pa se je slabšalo. Tudi po večkrat na teden je hodil domov pod vplivom. Dostikrat sem morala vzeti malega Petra in ga odnesti stran. Spraševala sem se, ali bom dovolila, da bo izkusil življenje z alkoholom, tako kot sem ga jaz. Čeprav sem se zaklela, da moj otrok ne bo trpel zaradi alkoholizma v družini, je kazalo prav na to. Sama sem opustila pitje in kajenje pred dvema letoma in sem bila kompetentna za to, da mu dam kakšen nasvet in ga poslušam. Razumela sem ga, in to je vedel. Pogosto sva se pogovarjala, a neuspešno. Nekega dne sem svoji psihologinji povedala o svojih težavah in napotila me je na center za socialno delo. Gospe sem povedala glede situacije in naredili sva načrt. Doma sem v mirnem tonu rekla Petru:

»Če boš še enkrat pod vplivom alkohola ob otroku, bo na obisk prišla gospa iz centra. Ne morem več, oprosti. Jaz to lahko prenašam, ampak moj otrok ne bo imel takega otroštva, kot sem ga imela jaz. Če se ne boš spremenil, bova morala iti vsak po svoji poti. Gospa bo na sodišču sprožila postopek, ki bo odločil, s kom bo živel otrok in vse to. Premisli, kaj ti več pomeni, alkohol ali tvoja družina. Tako ne morem več naprej.«

Pomagalo je. Dokazal je, da mu je družina prva. In dokazal je, da ima hrbtenico, da je moški v pravem pomenu besede. Kamen se mi je odvalil s srca in res sem dobila upanje, da bo naša družinica zaradi vsega tega še močnejša. Starši smo vzor. Vedela sem, da noče povzročati otroku trpljenja. Zaradi njega se je spremenil, opustil je tudi cigarete in bila sem ponosna nanj. To malo bitje naju je spremenilo in dokazala sva, da se vse da, če le hočeš. Nekaj časa je minilo, preden so se družina in drugi prijatelji navadili na dejstvo, da ne pije več. Niti kapljice. Niti za novo leto, rojstne dneve ali posebne priložnosti. Šele sedaj sva videla, da se ljudje po večini ne znajo zabavati brez alkohola in da moraš biti res psihično močan, da se temu odpoveš. Petra sem prav občudovala, kako pogumno se je spoprijemal s posmehovanjem sodelavcev in tudi pritiski na obisku v Bosni. Tam so to težko razumeli. Ampak zdržal je in po toliko letih še vedno vztraja. Verjetno se ne zaveda, koliko mi to pomeni in kako lepše je sedaj naše življenje. Ne

Foto: Evgen Rom

bi pustila, da bi mi pred očmi propadal zaradi alkohola. Gledala sem mamo, kako propada zaradi alkohola. Ljudje se premalo zavedajo resnosti posledic pitja. Tudi sama sem dolgo mislila, da ciroza ni nič takšnega. Ko pa od blizu vidiš, kako to človeka ubija, spremeniš mnenje.

Mama žal ni zmogla abstinence. Tudi po tretjem zdravljenju ne. Bila sem zelo razočarana, saj sem verjela, da v tretje gre rado in da ji bo zdaj uspelo. Konec koncev ni več mlada in med zdravljenji je bila edina starejša. Velikokrat sem slišala, da se v starosti alkoholiki odpovejo alkoholu zaradi zdravja in si s tem podaljšajo življenje. Ampak očitno je bila res pregloboko v tej zasvojenosti. Sumila pa sem tudi na psihične težave, saj ji je razpoloženje dostikrat nihalo od depresije do manije. In v svoji depresivni fazi je vedno pila. Ko je bila manična, je bila skoraj nečloveško močna in samozavestna, takrat je nihče ni mogel zrušiti. Imela je pač to slabost, da je bila naivna in so imeli drugi prevelik vpliv nanjo. Po zdravljenju jo je stanovanje v samskem domu še vedno čakalo. Izpolnila je prijavo za socialno stanovanje, a čakalna doba je bila predolga, čakalo se je tudi po več let. Bolj ali manj je abstinirala. Ko smo prišli na obisk, se je ponavadi dobro držala. Šli smo na kosilo, malo po mestu, na sladoled ali tortico, v samskem domu se nismo dosti zadrževali. Ogromno so ji pomagale zveste gospe iz Zavoda Franko Maribor, ki so mi tako precej olajšale življenje, da sem se lahko bolj posvečala dojenčku in začela iskati službo. Peter je bil star leto in pol, ko sem se zaposlila v Gorenju. Prvi dnevi so bili obupni. Spominjam se prvega dne, Peter je šel

prvič vrtec, in dobro uro sem ostala v bližini za vsak primer, če bi se razburil. Nato sem šla za dve uri domov, potem pa v popoldansko izmeno v proizvodnji. Delala sem na steklokeramičnih kuhalnikih. Bilo mi je tako slabo, da sem vsake pol ure tekla na stranišče bruhat. Zrak v hali je bil zelo slab, povrh vsega pa me je mučil še stres. Nisem bila vajena toliko ur stati na nogah in prelagati tiste plošče za kuhanje. Pa še skrbelo me je za Petra, kako bo prenesel dejstvo, da prvič mamice cel popoldan ne bo z njim. Noro sem ga pogrešala in se spraševala, kako mu je.

Na vrtec se je lepo navadil, bil je družaben in ubogljiv. Vseeno pa tisti teden nisem kaj dosti jedla in tudi spala sem slabo. Naslednji teden, ko sem imela jutranjo izmeno, je bilo že bolje. Po službi sem ga šla iskat v vrtec, in ko me je videl pri vratih, je kar zajokal od veselja. In to se je ponavljalo. Vzgojiteljico sem vprašala, zakaj zajoka, ko me vidi, in je odgovorila, ker je vesel. Dosti malčkov to dela. Do avgusta je ostal v Pesju, ker drugje ni bilo več možno dobiti prostega mesta, s septembrom pa sem uredila, da smo ga prestavili bližje. Pol leta je trajalo, da se zjutraj ni več tako razburjal in jokal, ko je ostal v vrtcu. Hudo je bilo, sploh če sem ga zjutraj jaz pripeljala. Partner je bil poln izgovorov in je obljubljal, da ga bo večkrat oddal v vrtec. Ampak drugače ni šlo, oba sva hodila v službo, brat in oče pa tudi ...

Kaja Tomič

Gostujoči kolumnist:

Darij Zadnikar

ZA BOJ PROTI VOJNI

Foto: osebni arhiv

Ko sem v enem od prejšnjih režimov služil vojno mornarico, mi je prijatelj pošiljal knjige o dobrem vojaku Švejkju, ki sem jih potem posojal v branje tudi drugim mornarjem. Ni ga bilo maltretiranja in dretja oficirjev, ki nas ne bi spravljalo v dobro voljo, in le s težavo smo zadrževali smeh, ko smo bili soočeni z idiotskim vojaškim sistemom. Če se prav spomnim, je Švejk pri vojaškem zdravniku dobil potrdilo, da je bebec. V uniformi, ki mu ni prav nič pristajala, s potrdilom v žepu, se je naključno pridružil množični manifestaciji ob vojni napovedi Srbiji. Skupaj z navdušeno množico, mahajoč z berglo, se je drl: »Na Belhrad! Na Belhrad!« Drugi manifestanti najbrž niso imeli tistega potrdila. Da so si ga zaslužili, bi jim bilo lahko jasno šele čez pet let. Če bi preživeli klanje, ki so ga sprožili zaporedje napačnih odločitev politikov, blodenj generalov, odsotnost diplomacije in strupeni patriotizem. Vse to klanje, ki ga je poganjal hierarhični stroj, ni imelo nikakršnega smisla. V imenu patološkega nacionalizma, poveljevanja tega ali onega imperija, tega ali onega degeneriranega vladarja je umrlo na milijone mladih ljudi. Od vsega tega 99 odstotkov populacije ni imelo nič, razen trpljenja. To je definicija vojne. Od nje ima korist le peščica, ki z lažmi žene v smrt večino. Spoznanje je prišlo pozno in zanetilo revolucije, ki so sprva obetale čisto drugačen, pravičen in boljši svet. Bile so zatrte od zunaj, z intervencijo oblasti, in od znotraj, z etatistično kontrarevolucijo stalinizma. Od tedaj se svet vrti v krogu, ki nas pelje iz vojne v vojno, iz krize v krizo, iz ene norije v drugo. Ljudje morajo imeti prav trden značaj, da ohranjajo trohico upanja, odločnosti in spodobnosti.

Stvari se pospešeno vrtijo in vojna ni več nadaljevanje politike z drugimi sredstvi. Vojna je permanentna, vse drugo so le njene podobe. Če vzamemo za primer zadnji dve desetletji: finančna kriza in vojna elit proti ljudstvu s politiko zategovanja pasu, gospodarski imperializem, ki množice žene na pot v obljubljeno deželo miru in blaginje, a jih tam čaka le nova oblika suženjstva. Sledi biopolitični eksperiment s populacijami, izgovor pa je boj proti epidemiji. A poleg dvomljivih cepiv sta na delu le solzivec in pendrek. In globalni gospodar, ki si domišlja, da je brezmadežna luč demokracije in napredka, od konca druge svetovne vojne do danes pa pobije na desetine milijonov ljudi, ko jim z bombami dopoveduje, da je hlapčevanje za njih edina

Foto: TheHilaryClark

možna pot. Zdaj pa ta imperij, Babilon, hira in crkuje, sproža vojne v državah, ki jih potem prepusti kaosu, se vpleta v vojne, ki jih izgubi, in se potem dela, kot da nič ni bilo, orkestrira vojne, kjer naj bi druga ljudstva do zadnjega umirala za njihove cilje. Vrh vsega pa nas je doletela vojna lastnega planeta do nas, parazitskega rodu in sistema, ki se je razširil kot rakasta tvorba.

V domnevnem centru sveta, tem, ki ga je Marley klical Babilon, ljudje sicer protestirajo, dvomijo, nekateri si upajo celo misliti, a ni nobenega, ki bi jih poslušal. Popolno ignoriranje vsega, kar je zunaj vrhov te piramide, je edina možna politika, ki se opira na podrejene medije in potrošniško plehkost »normaliziranih« množic. Nemišljenje se kaže v skrajno bebavi binarnosti: če ti ni všeč Zelenski, si za Putina, če si proti izraelskemu apartheidu in naseljenjskemu kolonializmu, potem si lahko le terorist. Če mladi Afričani nočejo več podpirati kolonialističnega ropanja in od Zahoda »demokratično« postavljenih oblasti, potem gre za vojaške hunte, ki jih bo treba pokončati. Ma, dost' je! Gospodje, mi vam ne verjamemo! V vojni ni pravice in po definiciji je to stanje, kjer je za domnevne zmagovalce dovoljena tako rekoč vsaka kršitev. Mi smo proti vojni. In to ne zato, ker bi bili za Putina, temveč zato ker v vojni umirajo ljudje za tiste, ki jim niso pripravljeni prisluhniti. Za države, sisteme in elite, od katerih nimajo čisto nič. Babilon je treba zrušiti. Naj živi svet mnogoterih svetov!

DRAGI KOL-EGI: NE S POLENI POD NOGE – S KOLOM PO EGU JE MOŽATEJŠE!
BENJAMIN GRACER

POLJE ČASTI, 19. DEL

Niso se držali za roke, njihove sence pa so se. Vsi trije so drseli po prahu in se držali za roke. Življenje. (Toni Morrison: Ljubljena)

Luka živi sam. V najeti garsonjeri. Ni opravil poskusnega dela, zato ni obdržal službe v tovarni, kjer je vozil viličarja. Čeprav je opravil izpit za viličarista. Tedaj je dobil zalet in želel opravljati izpit za voznika tovornjaka, a žal se mu ni izšlo. Plačal je 80 evrov za CPP, enkrat poslušal predavanje v mestu, 40 kilometrov oddaljenem od njegovega kraja bivanja. Ni povedal točno, kaj je prišlo vmes, a drugi dan je dopoldan dobil socialno podporo in poletel, zapravil polovico dobljene vsote, na tečaj pa ni mogel, ker je bil zadet. Popoldne je prosil očeta, naj umakne preostanek denarja na drug tekoči račun, ker bo sicer porabil vse naenkrat. Kako je preživel mesec? Z zadolževanjem in z očetovo pomočjo. Čez en teden je mami priznal, da z izpitom za zdaj ne bo nič.

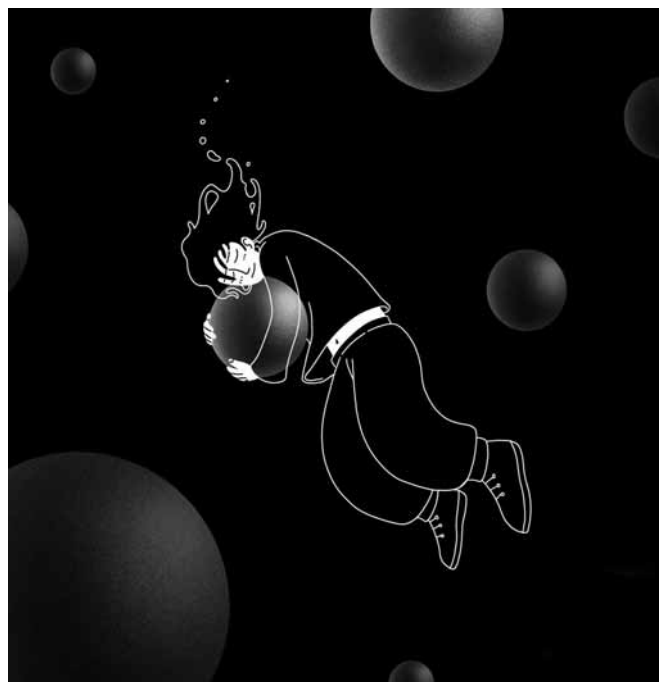
Deževne kaplje so se oklepale deževnih igel ... (Toni Morrison: Ljubljena)

Trenutno spet išče službo. Ve, da je zanj bolje, če je osem ur v službi (delavec, viličarist ali skladiščnik – vseeno kaj), med ljudmi, v najboljšem primeru s toplo malico. Čeprav si zna Luka tudi sam kaj skuhati. Večkrat omenja, da je pospravil stanovanje (najeta garsonjera je bila v razsulu, prej sta v njej živela dva džankija), pomil omare od znotraj, ki so precej zanemarjene, a kaže voljo do nekega urejenega bivanja. Sicer veliko gleda TV (filmi – znanstvena fantastika, Gospodar prstanov ...); uredil si je naročnino pri T2, in se sprehaja po mestu, kjer mu največkrat dela družbo mali cigan, ki ga speljuje na stranska pota; še vedno je to občasno kokain in marihuana, kar je redna stalnica. Kaj vse jemlje, družina ne ve, je pa povedal, da si v domači kraj ne upa vrniti se. Želi ostati sam, 190 kilometrov daleč, in to daljše obdobje.

Niso mi pustili ostati in biti to, kar sem. Bil sem nekaj drugega in tisto nekaj je bilo manj od piščanca, ki je v soncu čepel v čebru. (Toni Morrison, Ljubljena)

Kadar mati začuti, da ima zdrse, mu pove, da mu bodo pomagali stopiti na pot zdravljenja, v komunio doma ali v tujini, a to on za zdaj odklanja, očitno ni pripravljen, čeprav večkrat posluša dobronamerne nasvete, na primer na spletni strani DrogArta.

Velikokrat se srečujemo z nepoznavanjem **razlike** med **odvisnostjo** in **zasvojenostjo**. **Odvisnost** (angl. *dependence*) je stanje, v katerem posameznik nadaljuje uporabo psihoaktivnih substanc ne glede na zdravstvene, relacijske, psihološke, socialne ali družinske težave. Medtem ko se **zasvojenost** (angl. *addiction*) nanaša na pojma tolerance in odvisnosti. Gre za ponavljajočo se uporabo psihoaktivne substance, tako da je posameznik občasno ali kronično omamljen, hkrati pa kaže željo po ponovni uporabi substance in ima težave pri prostovoljnem prenehanju ali zmanjšanju rabe substance. Druge definicije zasvojenosti opisujejo kot stanje, ko se telesni odvisnosti pridruži še psihična. Za fizično odvisnost gre, ko se pri prekinitvi jemanja psihoaktivne substance pojavi abstinencijska kriza, ki povzroči telesne bolečine, s tem pa se kaže prilagoditev telesa na substanco. Pri psihični odvisnosti pa gre za psihološke simptome, ki so povezani s hrepenenjem po zauživanju substance. Posameznik ponavadi začne uporabljati psihoaktivne substance (v nadaljevanju PAS) zaradi različnih razlogov: od želje po

CDD20

zapolnitvi praznine, iskanja samega sebe, lajšanja čustvene in psihične bolečine (velikokrat zaradi zlorab v otroštvu), bega pred vsakdanjim trpljenjem in stresom do iskanja zadovoljstva in užitka. Nekateri v »drogeraški družbi« prvič začutijo občutek pripadnosti skupini, ki ga v otroštvu niso dobili, drugi gredo po zgledu svojih staršev, drugi nimajo oseb, s katerimi bi lahko delili svoje strahove, žalost, jezo in druga čustva, z drogami vidijo izhod iz osamljenosti, nasilja, socialne drugačnosti. In še bi lahko naštevali. Če pa posplošimo, lahko rečemo, da se večina omamlja zato, da bi se počutili dobro oz. bolje.

Posameznik, ki želi prenehati uporabljati psihoaktivne substance, se torej spopada z mnogimi vidiki zasvojenosti, ne gre zgolj za voljo, saj pride do sprememb v nagrajevalnem krogu v možganih, ima odnosne, psihološke, socialne ali družinske težave. Zaradi uporabe drog se zgodijo spremembe v možganih (mehanizem nagrajevanja), zaradi katerih posameznik ob uporabi substance čuti užitek (enako kot pri prehranjevanju, spolni dejavnosti), z odvisnostjo pa gre za potrebo po drogi in ne po užitku. Hkrati so posamezniki občutljivejši za stres, zato se omamljajo, da z njimi začasno blažijo učinke stresa. THC na vsakega uporabnika deluje drugače, zato lahko namesto sproščenosti pride do depresije, panike, nelagodja. Uporaba je nevarna predvsem za bolnike z boleznimi srca ali pljuč, nosečnice in za posameznike z družinsko zgodovino shizofrenije ali psihoze.

Neprijetni učinki uporabe konoplje so poleg naštetega lahko poslabšanje kognitivnih funkcij, dehidracija, rdeče oči, slabost, vrtoglavica, zmedenost, kratkotrajna izguba spomina, znižanje krvnega tlaka, povišanje srčnega utripa, halucinacije, nespečnost, tresenje okončin, paranoja ali psihoza, toleranca, ki hitro izgine ob neuporabi, rahla fizična zasvojenost, tveganje za pojav kroničnega bronhitisa in težav s pljuči, nevarnost predoziranja (saj je THC topen v maščobah in ga lahko zaužijemo, zato pa ima večji in kasnejši učinek kot pri kajenju).

Počuti se kakor kos ledu, ki odtrgan od trdne rečne gladine plava ne temi in se trdo zadeva ob robove stvari okrog sebe. Krhek, lomljiv, topljiv in mrzel. (Toni Morrison: Ljubljena)

Erazem

ALPSKA DIVIZIJA: FRONTA POLETJA 2023

Čeprav borci Alpske divizije neizmerno neradi jadikujemo, se v tej sezoni kaj drugega pač ne da. Letošnja pomlad in poletje sta s svojim dolgim mrazom in snežnimi razmerami, nato pa še monsunskimi deževji, ki so prizadela celo Slovenijo, zelo načeli naša dosedanja prizadevanja in dosežke. Ko smo iz zasede ulovili prvi dan lepe vremenske napovedi v juniju in se namenili pred morebitnimi sovragi ubraniti Kompotelo, smo zjutraj doživeli hladen tuš. Dobesedno. Čeprav demoralizirani in nekoliko razredčeni, smo se bliskovito reorganizirali in odločili zavarovati bližnjo Šmarno goro. Sprva smo s posmehom pogledovali proti črnini okrog kompotelskih koncev, kmalu pa se je črnina smejala zadnja, saj nas je skupaj z njo dohitel močen veter, ki je ob kulisi od prejšnjih neurij podrlih dreves deloval še toliko bolj grozeče. Ker pa Alpska divizija slovi po svoji korajžji, smo vseeno družno dosegli vrh t. i. Šmarke in si predrzno privoščili celo slavni čaj, preden smo urnih nog sestopili nazaj v ljubljansko brezno.

Na priložnost za obrambo Kompotele smo čakali kar do septembra (!!!), kar se je poznalo predvsem na tokratnem sramotnem pomanjkanju kondicije članice generalštaba. Sovrag je kar tri divizioniste likvidiral že pred borbo (enemu so podtaknili zdravniški pregled, eden je zaspal, enemu pa so se vnela stopala), tako da nam zdesetkanim in oslavljenim res ni bilo lahko. Izkazalo se je, da Kompotela dobro kamuflira svojo visokogorsko naravo z bujno zelenimi travniki, posejanimi s kravami in biki, tako da človek kar naenkrat in nepripravljen ugotovi, da je blazno zadihan od strmine. Vsekakor pa nas ta ni ustavila, tako da smo v olimpijskem času dosegli vrh, kjer se kot strela z jasnega odpre pogled na dvatisočake, v katerem smo uživali tako dolgo, da smo vsi vsaj malo pordeli od močnega sonca (tudi tisti, ki smo se zgledno mazali z zaščitnim faktorjem). Ob spustu smo omehčani od prijetne vročine in že omenjenega manka predhodnih jurišev pošteno čutili kolena, a smo vseeno varno sestopili, zadovoljni

Foto: arhiv KU

ob zavedanju, da Kompotela končno nosi pečat Alpske divizije. Za nagrado, ki je bila tokrat res zelo dobrodošla, saj je divizija letos utrpela hude finančne izgube, nam je ta glavna gospa iz gostišča Pr' Ambružarju postregla z brezplačnimi mineštro, ajdovimi žganci z ocvirki, sladico in pijačo. Sploh mineštre z žganci se bomo vsi borci rade volje spominjali, ko bomo vnukom ob zimskih večerih pripovedovali o svojih bojih. Kljub likvidacijam in zli usodi divizija optimistično zre v prihodnost. Do naslednje zmage na svidenje!

Maruša Ivančič

EVRO Z DRUGEGA BREGA

S parkirišča zdravstvenega doma se odpeljem še do najbližje trgovine, zavijem k Lidlu. Pred vhodom stoji prodajalka časopisa za brezdomne. Z levo roko nerodno izbrskam iz denarnice evro, desno imam namreč v mavcu. Ob izhodu me gospa prijazno opomni, da so Kralji ulice dva evra, in v zadregi iščem kovanec, čeprav se spominim, da sem jih naštel pri blagajni za šampinjone; nazadnje sem ta časopis kupila v Ljubljani, od tedaj se je očitno podražil. Na videz mlada prodajalka temnih las, spetih v čop, sočutno opazuje mojo povito desnico in se sprijazni z evrom. Rečem ji, da se bom še oglasila. Šele v avtu pogledam naslovnico in se najprej zasmejim, saj me z nje gleda sotrpin z opornico na roki. Doma preberem, da Adisu delodajalci niso redno plačevali, poleg tega mu je davkarija pobrala dokumente. Vsaj fizioterapije so mu omogočili, da bo znova lahko delal z bagrom. Mimogrede, na fizioterapije sem naročena čez pol leta. Ob navedbi septembrske številke opazim tudi člansko, 775. Vzame si čas za vsebino, pripovedi z ulice, ki se me dotaknejo, svet, ki ga spoznavam s temi zapisi, in se sprašujem, kje so

ti nesrečni ljudje odraščali, kako so se znašli na ulici, v ujetosti drog ali alkohola. Nekoga je v stisko pahnili že neugoden splet okoliščin, nepredvideni zdravstveni zapleti, vsakdo ima svojo lastno zgodbo. Mesto je za preživetje morda težja alternativa kakor podeželje. Nekateri med njimi s pohvale vrednim delom uredništva negujejo literarno žilico, kar je spodbudno. Ozaveščate nas o realnosti, ki se ne nanaša le na enosmerno cesto in dosega drugi breg. V trgovine redko zaidem, do najbližje imamo kar osem kilometrov, in možu napišem seznam, da nabavi potrebno, ko gre iz službe. Trenutno sem prijavljena na zavodu in se odpravim od doma le, če je kaj nujnega, ali zaradi svojih ustvarjalnih dejavnosti, ki pa so pestre. Redno se vozim do mame, ki jih je dopolnila 85 in mi je hvaležna, da prebijem čas z njo ter ji pomagam. Zame tu in tam prihrani kovanec za en evro, da imam za parkirni avtomat v Celju, to veselje ji pustim. Mame se razdajamo, zdaj mi je dano, da sem tudi že babica. Ni vse rožnato, vendar imamo dom, družinske vezi, krog prijateljev. Najina hiša je postala preveč prostorna, odkar so se otroci osamosvojili.

Foto: Nata Žganc

Do Lidla sem se namenoma odpeljala nekaj dni zatem in prodajalko Natašo našla pri vhodu. Spomnila se me je. Izročila sem ji evro, a tokrat so njene temne, v kotičkih zožene oči, delovale nekam otožno. Izvedela sem, da se v Šentjur vozi iz Maribora. Nisem več spraševala, zanj sem neznanka. Do naslednje številke morda.

PK

NEK CESTNIH AJ

KONČAL NA ZAČETKU

Ko sem pred štirimi leti svojo kranjsko jamo zamenjal za ljubljanske ulice, sem bil kmalu zatem oropan in se kot diabetik brez inzulina napol mrtev znašel v kliničnem centru, kjer sem okrevljal deset dni. Po treh dneh so me sicer želeli odpustiti v »domačo oskrbo«, a se je moji svetovalki iz Drogarta nekako posrečilo, da smo se dogovorili še za teden dni okrevanja. Odlično osebje je poskrbelo, da sem zdrav in spočit zapustil klinični center.

Pot do stalne rešitve mojega socialnega problema je vedno bližje. Za menoj je nekaj zelo stresnih mesecev (partnerstvo, sodišče, zdravje, ulica), in ko ima hudič mlade, jih ima veliko. Tako sem bil spet oropan, sladkorna je pobezljala in sem se po štirih letih ponovno znašel na diabetološkem oddelku. Po vikendu počitka in okrevanja, in takoj ko nisem bil več v kritičnem stanju, pa sem bil tokrat brez milosti odpuščen v »domačo oskrbo«. Ja, štiri leta ljubljanskih ulic so me precej utrdila, in tako se kljub ne najboljšemu zdravju trudim priti čez ciljno črto. In dan D, ko dobim lastno bivalno enoto, je vse bližje in bližje.

Mica

KOSOVCI

No, pa ga imamo. Stanovalci blokovskega naselja. Kosovni odvoz. Datum je že znan. Imam starejše sosede, eden potrebuje mojo pomoč, da odvleče staro singerico, pa drugi, da izprazni klet ali vrže stran stare smučke. Nekaj kavice in nekaj evrov pa seveda hvala lepa tudi dobim.

Perica

4#

Verjemi vase. Pogumnejši si, kot si misliš, bolj si nadarjen, kot se zavedaš, in sposoben si več, kot si priznaš. Glavo gor in nikoli ne obupaj!

Pretty_boy43

SPORAZUMNA ODPOVED

Ja. Končno smo v nečem sporazumni. Po dolgem obdobju šikaniranja in mobinga vam dajem odpoved. Saj bi jo že prej, pa nisem našla druge službe. Vem, da ste me poskušali prepričati, da za minimalca delam premalo. Da kljub zlehtnobi sodelavcev živim še svoje zasebno življenje. Sedaj pa je tu druga služba. Končno vam lahko dam vedeti, da vas ne potrebujem več. Da mi niste zanimivi. Da vam nikoli več ne bom delala dobička. Da je moje zdravje pomembnejše kot vaša zlehtnoba. Torej, zbogom. Od zdaj dalje ste moji bivši. Z bivšimi pa nimam stikov. Bodite dobro.

Xena

ŽALOSTNE ZGODBE

Mesec je okoli in zgodilo se je marsikaj. Zadnje čase, ko mi je res dolgčas, pomagam tistim, ki sami več ne morejo v celoti poskrbeti zase. Odmašim jim WC-školjko, počistim kuhinjo, poskrbim, da je hladilnik spet v stanju, ko bi vanj brez strahu pred nečistočo lahko spet spravili hrano, ipd. Nekateri izmed omenjenih imajo tudi preveč domačih živali, zaradi česar nastane kaos. Spet drugi so ostali brez partnerja in se ne znajdejo več. Tretji pa kljub letom in oslabelosti še vedno hočejo sami postoriti vse, in tudi prav je tako.

Zgodbe teh ljudi so različne – do stanja, v kakršnem so, so jih pripeljali raznovrstni načini življenja in usode. Jaz pa nisem tisti, ki bi jih lahko sodil. Opažam, da je problem pogosto v osamljenosti. Človek ne bi smel biti čisto sam, saj je vedno del celote. Neizpodbitno. Posameznik iz človeštva črpa moč, da funkcionira na pravi način. Moja dedek in babica sta bila skupaj skoraj pol stoletja. Ko je babica umrla, dedku ni bilo več do ničesar. In počasi je umrl tudi on

Robert Ž.

ANEKDOTE IZ PRODAJE

AVTO, MOJ DOM

Spoštovani bralci in bralke Kraljev. Nekateri morda že veste, nekateri morda še ne, o mojem bivanju v osebнем avtomobilu. Imela sem vozilo, staro 30 let, ki je bilo povsem dotrajano. Sem starejša oseba, invalid, ne bi se spodobilo, da bi morala spati po klopeh. Garala sem celo življenje in imam 35 let delovne dobe. Bivši me je skoraj vsak dan pretepal brez razloga, imel druge ženske itd. Večkrat sem se znašla v bolnišnici. Trpela sem, ko pa so otroci odrasli, sem zbrala ves pogum in odšla na svoje. Na srečo imam prijazen krog ljudi okoli sebe, ki mi prisluhnejo in mi pomagajo.

Torej, ker sem imela v svojem stanovanju dovolj nasilja, sem šla raje živeti v avto. Pred kratkim sem spoznala gospo iz Trebnjega. Odločila se mi je brez vednosti pomagati. Pripravila mi je presenečenje. Poklicala me je in rekla, da ima dva avta viška. Da mi enega podari. Žal ni bil nobeden zame. Nato mi je rekla: »Ti si ga sama poišči, mi pa bomo nakazali denar zanj.« In tako je bilo. Našla sem ga, nakazali so prodajalcu denar, in tako sem dobila malo boljši avto brez okvare. Kupili so mi tudi vinjeto in plačali tehničnega in zavarovanje. Skratka, vse za na cesto. Naj povem, da sem od sreče jokala. Nekateri ljudje mislijo, da sem avto jaz kupila, pa nočejo od mene kupovati časopisa. Kupijo raje v Ljubljani. Tako da sem večkrat brez kruha v Novem mestu.

Iz srca se zahvaljujem gospe iz Trebnjega, ki je naredila prvi korak. In gospe Ines, zaposleni na Kraljih ulice, ki je to naprej prevzela in izpeljala do konca. Srčna hvala!

Kaja

NE JOČI, PETER

Gotovo se ga spomnite. Slovenskega filma Ne joči, Peter. Meni je ime Peter. Stal sem na placu in ponujal časopis. Po nekajurnem stanju je moje telo prežemala grozna bolečina. Prestopal sem se z noge na nogo. Nič kaj dosti ni pomagalo. Poškodovana hrbtenica, trajno nezmožen za delo. Moje preživetje pri tej draginji pa je odvisno od dobrih ljudi, ki kupijo izvod. Sam pri sebi sem si govoril: »Ne joči, Peter!«

Perica

PRODAJA PRECEJ UPADA

Večina mladih mi govori, da je od januarja prodaja močno upadla. Ljudje se odmikajo, te ponižujejo, obsojajo, da si premlad za Kralje, da boš denar gotovo porabil za drogo itn. Zase lahko rečem in dokažem s papirji, da sem trajno nezaposljiva oseba. In ne potrebujem denarja za drogo, ker imam terapijo (metadon), je pa res, da kadim in sem ter tja spijem kakšen radler.

Vljudno vas prosim, kupujte Kralje, dajajte prostovoljne prispevke, saj sem bil zaradi ignorance ponovno primoran krasti, da sem imel za hrano in čike. Ampak tega nočem, ker bom spet končal v zaporu. Upam, da bo to pisanje pripomoglo k temu, da nas vidite kot delovne ljudi, ki se trudijo preživeti. Saj vem, da tudi vam ni lahko plačevati položnic, ki jih mi nimamo, ampak osebam na berglah dajete denar, pa ni važno, za kaj ga bodo porabili. Nam, ki smo navzven urejeni, pa odvrčate poglede, spreminjate smer poti in nam ne daste vbogajme v zamenjo za tekočo številko KU.

Videti sem zdrav, ampak moja hrbtenica ni zdrava, zato ne smem dvigniti več kot desetih kilogramov, ne smem delati ... Izpisan sem iz zavoda in trajno nezaposljiv, in po mojem se najde še marsikateri kralj z enakimi problemi.

NN

OBJEMI

Ponujala sem časopis pred trgovino. Že deset metrov pred menoj je gospod krilil z rokami in nekaj govoril, a ga zaradi razdalje nisem dobro razumela. Brez opozorila je prišel do mene ter me hotel objeti, nato sem mu dvakrat zaklicala stop. Pomaknil se je tri korake nazaj. Rekla sem mu, da imam časopis, ki ga lahko kupi. Nato sem ga vljudno odstranila in rekla: »Nasvidenje, lepo se imejte, srečno.« Človek se je na pol-poti obrnil in rekel: »Gospa, vi ste pa fajn ženska.« In odšel.

Kaja

CAJTNG

Ko sem ponujala Kralje, mi je gospa rekla, da notri ne piše nič pametnega, tako da ne bo kupila. Sem ji rekla: »Gospa, če pa tako mislite, pa vam enega podarim!« Naslednji dan je prišla do mene in je rekla, da je branje super, in mi plačala podarjeni izvod.

Mica

Foto: Nada Zgank

Mariborska scena:

Goran Šrok – Gogi, Maribor, 58 let

PROHIBICIJA

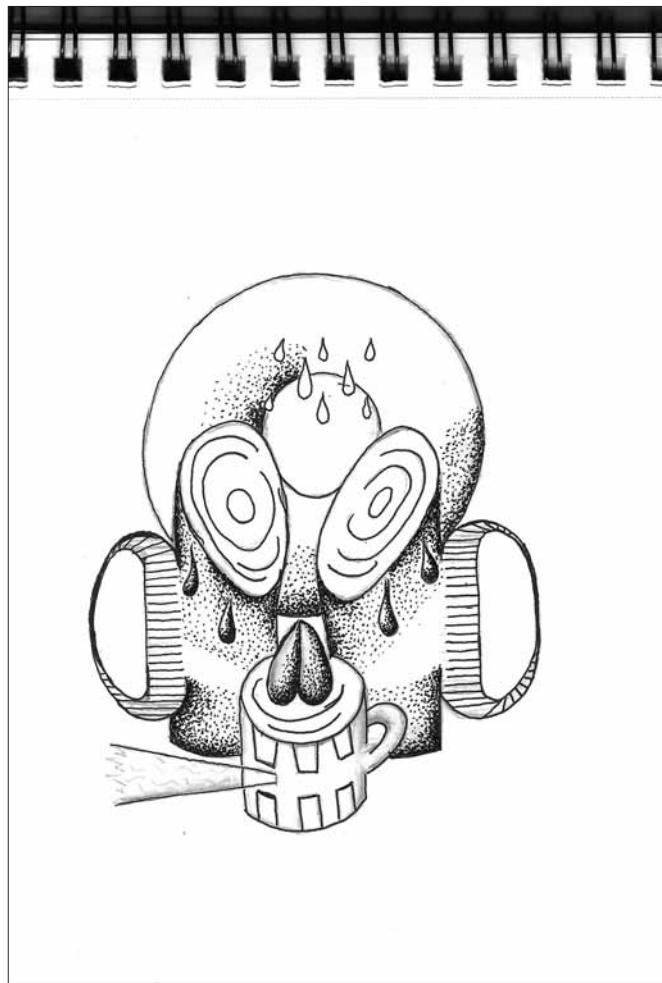
014
KRALJI
ULICE

En prav lep sončen pozdravček od moje velemalenkosti. Upam, da ste mi dobro ne glede na to, kaj vse preživljate zadnje čase. Poplave, ujme, nevihte, orkane, potrese in požare. Zemlja krvavi in za večji del smo odgovorni mi sami. Jebemtiš, ne znam si predstavljati, da celo življenje vložiš v hišo in vse izgubiš v pičlih nekaj minutah. Kako pri vsej tej tehnologiji ne moremo ustvariti mašine, ki bi nas pravočasno opozorila na takšne nevarnosti. Ja, vse je žal politika denarja in žal bode tak tudi v bodoče ostalo.

Po moje se ne smemo kaj preveč sekirati in je treba začeti na novo. Jaz sem takšnih cunamijev kar vaje, saj sem vsake toliko kaj ostal brez strehe nad glavo. Hudič je, da sem moral vse, kar sem na primer čez poletje ustvaril, v trenutku tudi zapustiti. Gazda ti enostavno zamenja ključavnico po par opominih in lahko se le posloviš od kompletno vseh stvari. No, več kot jezen nisem mogel biti. In seveda sem se kuj hitro s polno paro vrgel v pijančevanje. Držal sem se pijanskega izreka: »Pijem, da pozabim.« Pozabiš pa tega nikoli. In vedno me zaboli srce, ko se spomnim svojih napak. Klošar biti je napaka. To je življenje ljudi, ki so se v življenju zajebali in poskušali najti tolažbo v alkoholu in drugih drogah ali poživilih. Osebnost sem poskusil vse razen igle. Piknil se nisem in se nikoli ne bom. Sem pa zato snifal in žrl tablete. Dragi moji, ako ne bi našel tolažbe in pomiritve v teh strupih, jih nikoli, verjemite, res nikoli ne bi probal. Danes govorim in pišem mladim, naj ne sledijo moji skrajno blesavi in težki življenjski poti. O drogi je tak in tak že vse napisano, le v šolah bi morali po mojem mnenju uvesti šolski predmet o odvisnosti od alkohola in droge. Pred leti sem imel predavanja na štirih osnovnih šolah. Upam, da so me tisti solarji, ki so me poslušali, tudi razumeli.

Veste, mi je prav težko, ko vidim pijano in zadrogirano mladino, saj vem, kaj jih čaka v življenju. Beda. Ena sama velika zadeta beda. Verjemite mi na besedo, da nič ni hujšega, kot ko učinek droge mine. Takrat ko pa mine, te napade resnica oziroma realno lahko vidiš, kaj si postal. In kaj storiš. Namesto da se nikoli več ne bi dotaknil alkiča ali horseka, zabredeš še globlje. Po moje globlje ne gre. Postaneš odvisnik, kar pomeni, da moraš imeti vedno denar za roko. Organizem pač potrebuje to sranje, da lahko sploh funkcionira. Ker rabiš keš, začneš prodajati vse, kar imaš vrednega, lagat in napizdovati vse po vrsti, da le prideš do snifa ali šusa. Ljudje okoli tebe ti začnejo pred nosom zapirati vrata. Na ulici se te izogibajo in ne preostane ti nič drugega, kot da si priznaš, da si postal eno izmed bitij, ki jih večina ljudi prezira. Nato se zatečeš k svojim »prijateljem«, ki te izurijo preživetja med njimi. Postaneš eden izmed njih, postaneš narkič.

V tem sranju sem bil osem mesecev in pol. Bilo je desetega v mesecu. Dvignil sem socialko in nato ob pivu razmišljal, ali naj kupim hors ali metadon in se skriziram. Kakor koli že, kupil sem dve flaši ruma, takoj odšel v svojo sobico in se pripravil na boj. Dragi moji, sedem dni kriziranja, kozljanja, mrzlice, paranoje in vseh možnih muk. Po sedmih dneh sem zelo shuššan in bled kot šolska kreda stopil nazaj v svet, nazaj živeti. Vsem narkomanskim prijateljem sem oznanil, naj mi

L-King

več ne ponujajo droge. Zagrozil sem jim, da jih bom v primeru nagovarjanja takoj ubil, saj hočejo oni ubiti mene. S trdo drogo sem tako zaključil davnega leta 1997. Nadomestil sem jo z alkoholom, kar je isto, samo malce drugačno sranje. Zakaj ga ne prepovejo točit? Kot med prohibicijo v ZDA. Bi lahko tak zakon sprejeli tudi naši vrli politiki? Osebnost bi ploskal, saj je pitje zelo razširjena bolezen v Sloveniji in povzroča samo nesrečo. Ogromno prometnih in drugih nesreč se zgodi pod vplivom alkohola. A tega verjetno jaz ne bom dočkal. Alkohol je pač zelo dobičkonosen posel. Z njegovo prepovedjo bi se verjetno državni proračun zmanjšal za četrtnino.

Torej, da sklenem, ako ga pijete oziroma se drogirate, vam dam prijateljski nasvet: takoj, in sicer res takoj, prenehajte. Ako ne zmorete sami, naj vam pomagajo drugi. Meni je oči odprla terapevtka Božena. Želel bi, da bi vsak zasvojenec imel sestro Boženo, saj bi tako spoznal, da živi v totalni megli. Jaz se ji iz dna srca zahvaljujem, da mi je odprla oči. Izkoristil bom ta trenutek in se za vse dobre nauke zahvalil tudi sestri Mileni, ki je lansko leto umrla. Naj počiva v miru in hvala ji za vse. Za danes je to vse. Bajči, čavči in arrivederci.

Foto: osebni arhiv

Renato Volker – Rene

POLITIČNA KOREKTNOST

Verjetno sem edini stand-up komik, ki je bil fizično napaden zaradi svojih šal, in to vsaj dvakrat, zaenkrat. Ker sem gej, nisem ne tiho ne neviden in živim svojo resnico. Ponosno. Tudi na paradi. Celó na Radiu Študent, v oddaji Klopca pod svobodnim soncem, sem bil verjetno prvi, zaradi katerega je nekdo prinorel v studio in ga želel spustiti skozi pesti. In to Viola. V Ljubljani. Sem pa zagotovo edini napadeni gej, vsaj v Sloveniji, ki mu je takoj naslednji dan po zločinu pank band Nea posvetil pesem z naslovom Ulična in refrenom, ki pravi: »Gremo, gremo Reneja tepst ...« Povabili so me tudi na koncert, da zapojem z njimi.

Zaradi obtožbenih reber sem od zavarovalnice dobil 70 evrov, kar je skoraj dovolj za dve mesečni premiji. Nekaj dni sem se pojavljal v vseh mogočih medijih, od osrednjih poročil do intervjujev na televizijah. Čejnija na kupčku nesreče je bil portret tedna v dnevniku Večer. Pa naj še kdo reče, da se ne spleča biti umetnik, mučenik. Ko to pišem, policija storilce še išče. Kljub video posnetku, ki so ga pred mojimi očmi policistu pokazali očitvidci, in dejstvu, da so dogodek snemale okoliške kamere. Najhuje je seveda, da je vse skupaj videla moja mama, ki ji nikakor ni šlo v glavo, zakaj so me male čivave napadle. Šlo je namreč za mlajše najstnike. Seveda sem vse obrnil na šalo in jo obtožil, da je ona kriva, saj je ona pedra rodila. Moja otroka sta normalna. Po moje niti ni bila sigurna, ali bi mulcem pomagala ali me branila. Upam trditi, da sem tudi edini, ali eden redkih pripadnikov LGBT scene, ki je glasen ob debatí o trans osebah in zato razglašen za transfoba. Ne glede na vso pomoč, ki sem jo in jo še nudim osebam v tranziciji. Je pa hecno, da si noben predstavnik katere koli organizacije, ki se ukvarja s trans tematiko, ne upa odzvati se TV-debatí z menoj. *Gaslighting* je menda eden od izrazov. Ignoriranje in manipulacija. Lezbijke so tukaj popolnoma odpovedale. Če ženske sprejmejo dejstvo, da je lahko vsak možki, ki se tako deklarira, ne glede na fizično tranzicijo, ženska, je šel feminizem v kurac. Dobesedno. Najbrž tudi ni veliko zabavljačev, ki bi bili jasnovidci. V oddaji Faktor me je voditelj namreč vprašal, če mislim, da je naš premier gej. Spomnil sem ga na svojo šalo ob njegovi nastavitvi, ki pravi, da je bolje tič v riti kot golob na strehi. Kaj pa mene brigajo tuje riti. O tičih pa kdaj drugič. Je kdo nutrije kaj vprašal?

Hecno je bilo tudi slišati, ko se je pred meseci premier hvalil, da vojna v Ukrajini ni le strošek, ampak prinaša Sloveniji tudi nova delovna mesta. Tudi pri nas naj bi namreč izdelovali municijo za rusko fronto. Morda bi bilo smiselno predlagati, da najprej v teh fabrikah zaposlimo ukrajinske begunce, ki bi s pridnim delom odslužili socialno podporo. In bolj pridno kot bi delali, več municije bi proizvedli, dlje bi trajala vojna in dalj časa bi uživali gostoljubnost bratskega slovanskega naroda. *Win-win*. S humorjem se da marsikaj lažje sprejeti in predelati, morda celo razumeti. Sašo Hribar je imel en tak talent in res je škoda za njegovo prerano vnebovzetje. Ja, če kdo, je on na vratih nebes in mu sveti Peter poskuša dopovedati, kdo sme in kdo ne noter: »Nehaj, Pero. Ne bo ti ratalo. *You go, Sašo!*«

V septembrski številki Kraljev sem bil prvič opozorjen, da moram paziti, da ne užalim verskih čustev bralcev. Zapisal sem namreč, da je na stara leta problem s križem.* Meni se je zdelo lepo v celofan zavito, dovtipno in ja, provokativno. Urednik

pa mi je dal vedeti, da se verniki pritožujejo, da smo do Cerkve kritični. Če gre ta zapis skozi, sva oba ohranila integriteto. Kajti kako lahko človek užali nekoga, ki v svoji veri podpira največjo, najbogatejšo in najvplivnejšo organizacijo, ki ravno najrevnejše izkorišča za svoje profite? Da odnosa do žensk sploh ne omenjam. Celó predsednico vlade obvladajo. Vernih feministk ni, pa četudi vozijo težke motorje. Kot je rekel veliki Stephen Fry, bi si cerkve lahko povrnile vsaj malo ugleda, če bi vse svoje duhovnike, menihe in nune poslale po svetu delit nakopičeno bogastvo. Pa še bi jim ostalo, da ne bi vedeli, kam z denarjem. Ampak potem ne bi bilo ne revežev, ne brezdomnih in ne Kraljev ulice. Celó mi, pisci, bi ostali brez dela. Tako da hvala Cerkvi za njeno vzdrževanje našega pisanja.

Ko sem imel pred časom nastop v Trnovem, v Apotehi, sta dva mladca, oba greha vredna, ena taka hipsterja, kosmata hrusta, ki sta na mojem jedilniku lahko eden za predjed in drugi za desert, vmes pa jima ringlšpil nardim, ostala do konca. Pa sem ju vprašal, kako se jima je zdelo. Menda jima neka šala o Dragonsih in Ljubljančankah ni bila všeč in me bosta prefukala. Ko sem jima odvrnil, da se mi to redno dogaja, da bi me kdo pofukal, pa ne, sta se režala ko pečena mačka. Padla je runda. Nasmejali smo se. Dala pa ni nobena. Gorenci.

Še dobro, da me oni mulci, ki so me po paradi ponosa naskočili, niso pokavsali, ker bi pedofil izpadel, pa še župnik nisem. Taki ta mladi so menda samo za fafanje dobri, ker imajo še spomin na sesalni refleks.

Ja, tako se piše. Tako se odvzemata ostrina in napetost neprijetnim, absurdnim in včasih dobesedno kriminalnim dejanjem. S humorjem. Zakonodaja bo svoje naredila. Ali pa ne. Ampak ljudje, predvsem žrtve, moramo preživeti, kakor vemo in znamo. Vulgarno? Ja. Ampak ali je opis dogodka bolj vulgaren kot dejanje samo? Je res treba paziti na vsako besedo ali je še zmeraj tudi dolžnost bralca prebrano prevesti v sebi lasten jezik in razumeti, da je pisec pač samo to, pisec? Da so šale samo šale. Ogledalo je pač ogledalo. Spoštovanje je dvosmerna avtocesta, in če bomo na vsake tri kilometre postavljali znake za omejitve hitrosti, nevarnosti in prepovedi, ne bo nihče nikamor prišel, kaj šele zrastle kot oseba. In slej kot prej bo kak nervozni voznik, na martinovo recimo, prehitel brez smerokaza.

Prihaja zima in z njo menda spet sneg. Ob prvih snežinkah stopite na ulico, iztegnite jezik in opazujte, kaj se bo zgodilo z malo belo simetrijo, ko bo pristala na njem. Enako je z mnenji.

** Visoko na nebu vam bodo svetile iste konstelacije, kot so pred desetletji nam. Če se vam bo vmes kakšna zvezda zazdela rdeča, nič hudega. Zvezde ne lažejo. Napetost se najraje kaže v križu. (Kontekst zapisa, op. ured.).*

NESPODOBNO POVABILO

Prodajalci uličnega časopisa imamo neposreden stik s strankami. Mimo nas gre na stotine različnih ljudi – s prijetnim in manj prijetnim pristopom. Moram reči, da je večina mimoidočih prijaznih in razumevajočih, se pa kljub temu najde kdo, ki ti nameni ubijajoč pogled ali mu uide kakšna neprimerna beseda.

Prepričana sem bila, da sem po dolgih letih ponujanja časopisov dobila trdo kožo in da sem postala imuna na razne ponižujoče izjave, a me je sporočilo, ki ga prilagam, presunilo. Dobila sem ga na drobno zvitega od gospoda, ki je kupil tekoči izvod. Bilo je ponižujoče in žaljivo. Razburilo me je in komaj sem zadrževala jezo. Dodatno me je pa podžgalo dejstvo, da me gospod čakal pri avtomobilu dobro uro, kljub temu da je videl, da se ne zmenim zanj in se še naprej trudim za majhen, a pošten zaslužek. Predvsem pa se držim načela *ravnaj z drugim tako, kakor bi si želela, da on ravna z menoj*. A očitno nimamo vsi istih načel.

Ko sem dogodek omenila prijatelju, mi je ta po krajšem razmisleku rekel: »Veš, to delo, ki ga opravljaš, in tovrstne

ponudbe, grede z roko v roki v očeh nekaterih.« V mojih očeh je to povsem nesprejemljivo. In takih ponudb je iz dneva v dan več. Presodite sami.

Špela

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Enkrat sm že omenila, da se kr zabavam v službi. Pač šiht je šiht, ampak izjave k jih slušim od folka so pa genijalne. Učeri me je ena babica uprašala, če je kalkulator za enkratno uporabo. Dobr, ni zgrešila, vse je lahko za enkratno uporabo, če se tko odločimo.

En fotrca mi je dve uri zatrijeval, da njegov sin rabi zvezek za levičarje. Nisva se razumela. Še dobr, da ga nisem uprašala, če mora met zvezek sliko Luke Mesca gor, ker je ratu jezen in šel. Čez 10 minut je prpelu sina.

Sin je rabu beležko. Potem sta se skregala, ker zvezek za levičarje ne obstaja.

Poleg tega mlade mamice ne vejo, kaj je šestilo. Da o geotrikotnikih ne govorim.

Ena me je celo enkrat nadreła, da bi jst mogla vedet, kaj je etui za zvezek. Ko sm uprašala, če morda misli OVITEK, je zavila z očmi, rekla „MAH, VI ITAK NČ NE VESTE“. Pa šla v sosednjo štacuno po etui za zvezek. Pa po možak. Upam, Etui za možak,

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

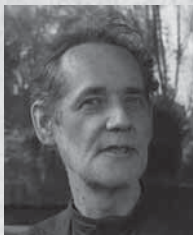

Foto: Mojca Fo

Igor Divjak

RUDOLF MAISTER – VOJANOV: LJUBEZENSKI IN DRUŽBENOKRITIČNI PESNIK

Ko sem dopolnjeval pesmomat z mariborskimi pesniki in pesnicami pred letošnjimi Slovenskimi dnevi knjige v Mariboru, se mi je zazdelo prav, da v poetično mašino umestim tudi poezijo Rudolfa Maistra – Vojanova, človeka, ki je najbolj zaslužen za to, da je Maribor danes del slovenske države, pa čeprav Maister ni rojen Mariborčan, ampak je iz Kamnika. Ko sem začel brskati med njegovimi pesmimi, ki so izšle v zbirkah *Poezije* (1904) in *Kitica mojih* (1929), nisem dobro vedel, kaj naj pričakujem. Priznam, da jih prej nisem poznal, čeprav sem že slišal za njegov ciklus *Pesmi Marici*, ki ga je posvetil svoji izvoljenki in bodoči ženi Marici Stergarjevi. Na oddelku za primerjalno književnost njegove poezije nismo obravnavali in mislil sem si, da gre za pretežno sentimentalno, novoromantično liriko, obarvano z domovinskimi čustvi.

A sem hitro sprevidel, da sem se zmotil. Maistrove pesmi so polne pustolovščine, poguma in predrznosti, manj sentimentalne in zamegljene od marsikatero pesmi, ki nastane danes, zato pa toliko bolj pristno srčne. Literarna zgodovina bi morala njegovo delo bolje ovrednotiti. Ko osvaja Marico, prav nič ne skriva, da jo osvaja vojak, čigar narava je nemirna in željna zmaga. Prav nič ga ne ustavi, le ljubezen je lahko močnejša od Napoleona, Cezarja in Aleksandra. In kot taka zmagovita.

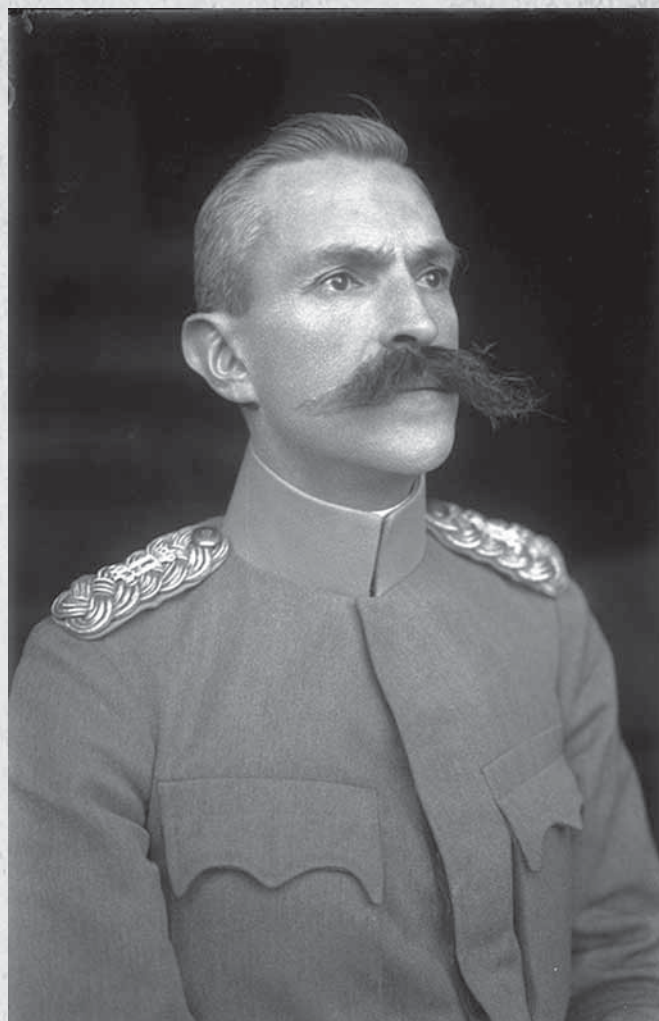
Cárica

*Čudno se mi zdi, neverojetno,
da ti, moja mala Marica,
mogla v mehki nežnosti postati
mojega si srca cárica.*

*Bonapart in Cezar, Aleksander
so zaróbili za rodom rod,
a noben bi teh me ne podjarmil,
ni Radecki, slavni vojskovod.*

*V krvi, veš, imam železo, voljo!
In nikogar bi se ti ne bal,
no, še z vragom bi se meril zvitim ...
Težko težko, da bi me ugnal.*

*Ti pa kar prišla si brez orožja,
iz oči ti plamen je gorel
in že v mojo je iz tvoje duše
veni-vidi-vici zadonel.*

Doprski portret generala Rudolfa Maistra, dvajseta leta 20. stoletja. Fotografija: Fran Vesel. Hrani Narodni muzej Slovenije

Ob tem donenju veni, vidi, vici se je v meni vzdramilo nekaj spomina na srednješolske čase, ko sem prebiral pesmi Vladimirja Majakovskega in odkrival, da poezija ni nujno razčustvovana simbolistična zadeva, ampak je lahko tudi živa in udarna. Seveda bi bilo močno pretirano Maistra vzporejati s katerim koli avantgardističnim pesnikom, saj je bilo leta 1904 še prezgodaj za avantgardo. Njegove pesniške podobe so bolj tradicionalne, navezujejo se na ljudsko izročilo, Antona

Aškerca in poezijo slovenske moderne, a obenem z osupljivo samozavestjo spodbujajo k delovanju v nemirnem času, ko se je podiral stari svet in se je rojeval novi, in so odločen odklon od simbolistične poezije. Maistrova poezija se včasih nagiba k realizmu, a predvsem je izrazito telesna; raziskovanje besed mu pomeni tudi raziskovanje sveta in življenja, zaseben in družben pustolovski eksperiment.

Maister si je že od otroštva želel postati vojak, bil je odličen učenec in nenehno dejaven tudi v literarnih skupinah. Ko je v Kranju obiskoval 4. razred gimnazije, je ustanovil in urejal literarno glasilo *Inter nos*. Pozneje je pesmi objavljali v *Večernici*, reviji *Vesna*, *Ljubljanskem zvonu* in *Slovenskem narodu*. Povezan je bil v tajno dijaško društvo *Zadruga*, v katerem so delovali tudi Josip Murn Aleksandrov, Dragotin Kette, Ivan Cankar in Oton Župančič. Pesmi je pisal, ko se je na Dunaju šolal za častnika in pozneje, ko je bil zaradi nepokorne narave in narodne zavednosti v vojaški službi večkrat premeščen. Častniško in poveljniško službo je opravljal v Ljubljani, Celovcu, Przemyslu, Celju in Mariboru. Ko so ga kazensko konfinirali v Gradec, je član Slovenske ljudske stranke, dr. Anton Korošec, moral posredovati pri cesarju Karlu, da so Maistra premestili v Maribor, kjer je postal poveljnik črnovojniškega okrožja Spodnje Štajerske. Opravljanje vojaškega poklica je bilo za Maistra tesno prepojeno s pesništvo. Med zgodnejšimi pesmimi izstopa *Prazno srce*, ki govori o pogosti puščobi vojaškega življenja, ki jo lahko utolažijo le pijača, ženski objem in glasba.

Prazno srce

*Pobegnite, žalostne misli!
Veselja sem žejen nocoj ...
Iz dihov mamljivih zbujeje pomladi
pozabnosti pil bom opoj.*

*Šampanjca prinesi mi, Vlasta,
in stisni se k meni tesnó!
Veš, dékle, jaz hočem nocoj te ljubiti,
kot ni te še ljubil nikdó ...*

*Zagodi, goslar sivolasi,
zatisni zvedave oči,
pa v strune skrivnostne, srebrnodoneče
ves med mi nebeški izlij!*

*Nabita cekinov mošnjica,
a prazno je moje srce ...
Napolni srce mi, izprazni mošnjico,
a sviraj do belega dné!*

Božidar Jakec, 1919

Premestitev Maistra v Maribor se je za Avstrijce izkazala za usodno napako, za Slovence pa za zmago. Mariborski občinski svet je 30. oktobra 1918 razglasil, da sodi Maribor z okolico pod nemško Avstrijo, vendar se je Maister že 1. novembra odzval, da točk občinskega sveta ne priznava in da Maribor sodi v Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Še odločilnejša pa je bila Maistrova poteza 9. novembra. Potem ko so Avstrijci njegove zahteve zavrnil, je mobiliziral 4000 vojakov, v noči z 22. na 23. november razorožil nemški Schutzwehr in zasedel tako Maribor kot vso severno mejo od Radgone do Dravograda. Za to pogumno dejanje se je odločil kljub temu, da je cincava narodna vlada v Ljubljani taki potezi nasprotovala. Leta 1919 je skupaj s srbskimi častniki vodil uspešen pohod na Koroškem, prevzel je poveljstvo nad cono A plebiscitnega ozemlja in že pripravljala pohod na Celovec, ko so ga zaustavila pogajanja znova neodločnih politikov.

Rudolf Maister je bil uspešen, ker se je zanašal predvsem nase in je preslišal strahopetne glasove politikov. Ko je bilo treba, je ukrepal, pa naj bo, kar bo. In tak je bil tudi v ljubezenski pesmi, le da je bil tu pripravljen tudi poklekni, si po potrebi nadeti duhovniški talar in se podati na pokorno romanje; seveda za primerno plačilo – sladke poljube svoje izvoljenke.

Huda pokora

*Jaz pojdem prihodnje leto v Lurd
k Mariji rožnega venca
in tri steklenice napolnim si
iz čudežnega studenca.*

*Nazaj pa grem črez papeški Rim,
da kupim si tri škapulirje,
najboljše, kar zmore jih papeški Rim,
in tri jezuvitske brevirje.*

*V Benetkah stržim pri židu talar,
opremljen z ovratniki tremi,
in svilen, rudeč baret triroglát,
najlepši, kar bo jih med temi.*

*Na glavo baret, črez rame talar,
brevirje, vodó pod talarjem,
krog vrata lepó škapulirje tri.
Ej, to bom podoben vikarjem!*

*Tak pridem jaz k tebi, ljubica,
prebrskam ti srčne razore.
Le boj se, le boj se, ti ljubica,
najtrše, najvišje pokore.*

*In izpovednik in sodnik bom strog,
brez milih usmiljenja znamenj!
V pokoro poljubov mi dala boš sto ...
absólvo á peccátis te ... amen!*

Duhovniški talar, škapulirji in trioglati baret gredo seveda zelo nerodno skupaj z vojakom, ki je bil med drugim tudi uspešen športnik: telovadec, smučar, sabljač, jezdec in plavalec. V tej humorni ljubezenski pesmi je zaznati tudi satiričen odnos do klerikalne duhovščine, ki je šla svobodomiselnemu Maistru močno v nos. Bil je oster kritik klerikalizma, njegovega svetohlinstva in hinavščine. Ko je nastala ta pesem, še ni minilo dosti časa od leta 1902, ko je dal ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič pokupiti in sežgati 700 izvodov zbirke *Erotika* Ivana Cankarja. Literarna zgodovina ocenjuje Cankarjev ponovni natis zbirke kot protest zoper puhli cerkveni moralizem in politično dejanje. Podobno lahko kot protestniško in politično razumemo Maistrovo hrepenenje po čutnih poljubih.

Maistra je močno zmotilo, da je Cerkev v določenem trenutku zavirala slovenski kulturni razvoj in požig Cankarjeve *Erotike* ga je spomnil na nekdanje zatiranje Trubarjeve ustvarjalnosti. V pesmi *Vrbanov ples* je tako v prispodobi prikazal, kako so pripravljali grmado za *Abecednik in Katekizem*. »Nazadnje franciskani prinesó / kuriva tovor v kutah volnih. / Nikdar še od napora ni tako / pot tekel jim po licih polnih ...« Njegova vera je bila drugačna od dogmatične Cerkevne, povezana je bila predvsem s čutnostjo in izvoljeno žensko. V pesmi *Ej, ej!* je prav tako posrečeno povezal ljubezensko pesem s socialno zavzeto satiro. V njej poleg poljubov izstopajo slikoviti in slastni opisi moke, jajc, tolstih klobasic in vinca, ob katerih se vsakemu, tako duhovniku kot posvetnemu človeku, pocedi slina. A če so že poljubi drage namenjeni samo izvoljenemu vojščaku, zakaj ne bi bile druge dobrine enakomerno porazdeljene med vsemi ljudmi?

Ej, ej!

*Ko župnik pobiral je biro
in k meni prišel je po njo,
cekin sem mu spustil na mizo,
da je zazvenčalo zlató.*

*Kako zažarelo mu lice,
kako mi je stiskal roké!
Da takim gospodom denarec
takisto razgreje srcé!*

*No, jaz da sem božji namestnik,
to bi se prikupiti znal,
a biro pri dobrih ovčicah
bi čisto drugačno iskal.*

*Ti, mlinarica, mi prinesla
pšenične bi moke in jajc
in masla rumenega banko
in tolstih klobásic iz saj.*

*In ti, moj krčmar trebušáti,
iz soda, kjer maček čepi,
odmeril bi zlatega vinca
golidice polne mi tri.*

*In kar bi še trebal, bi drugi
župljani znosili mi v dar.
Čeprav za pod zob bi ne bilo,
pa bodi cesarski denar.*

*Nazadnje ti prideš na vrsto,
ti, ljubica, čmrljček moj.
Kaj ti bi pač meni za biro,
kaj neki prinesla s seboj?*

*E, veš kaj? Ti prišla bi k meni
takole, ko padal bi mrak
in dala za biro bogato
poljub mi gorák in sladák.*

*Potičice jedla bi z mano
in srkala vince sladkó,
pa lica razgreta hladila
z ročicama bi mi lepo.*

*To bira bi bila nebeška,
to bi se jaz v srcu smejal,
ko gorko poljub za poljubom
od ustnic bi tvojih jemal!*

*Tako bi jaz biro pobiral
od tebe do trdne noči
in menim, da sladkih poljubov
nabral — paternoštre bi tri ...*

Ljubezenske, satirične, humorne in angažirane pesmi generala, ki nam je priboril severno mejo, pričajo o tem, da je bila njegova vizija demokratične družbe vse kaj drugačna tako od dogajanja v Avstro-Ogrski in Kraljevini SHS kot od realnosti današnje pokorne in hlapčevske države, v kateri stojijo njegovi spomeniki. Želel si je države, ki bo ponosna in se bo znala postaviti zase, ter socialno pravične družbe, v kateri bo prostora za vse in v kateri bo vsakomur namenjeno tudi dovolj časa in denarja za užitek. Cenenega pridiganja in moraliziranja ni prenašal. Njegov moto ni bil moli in delaj, ampak bori se, deluj in si tudi privošči tisto nekaj veselja, ki ga ponuja življenje. Slabo je prenašal avtoritete in je, čeprav je sodeloval v mnogih birokratskih svetih, deloval na lastno pest, se zato nemalokrat sprl in jih tudi dobil po glavi. V Kraljevini SHS so ga kljub njegovim izjemnim dosežkom predčasno upokojili.

Predvsem pa o viziji drugačne družbe, kot jo narekuje neoliberalna doktrina pridnih in ponižnih, pričata njegovo delovanje in značaj. Maister ni bil mali človek, ki se uklanja velikim, ampak pogumen samohodec, ki je ljubil življenje in ga zajemal z veliko žlico. Vedno znova je ostajal sam, a se s poezijo vračal v življenje in družbo – z boemskim vzdušjem, rdečo lučjo, kitaro in samovarjem, ki so v naslednji pesmi podani kot na kakšni van Goghovi ali Gauguinovi sliki, in žensko bližino.

Bohême

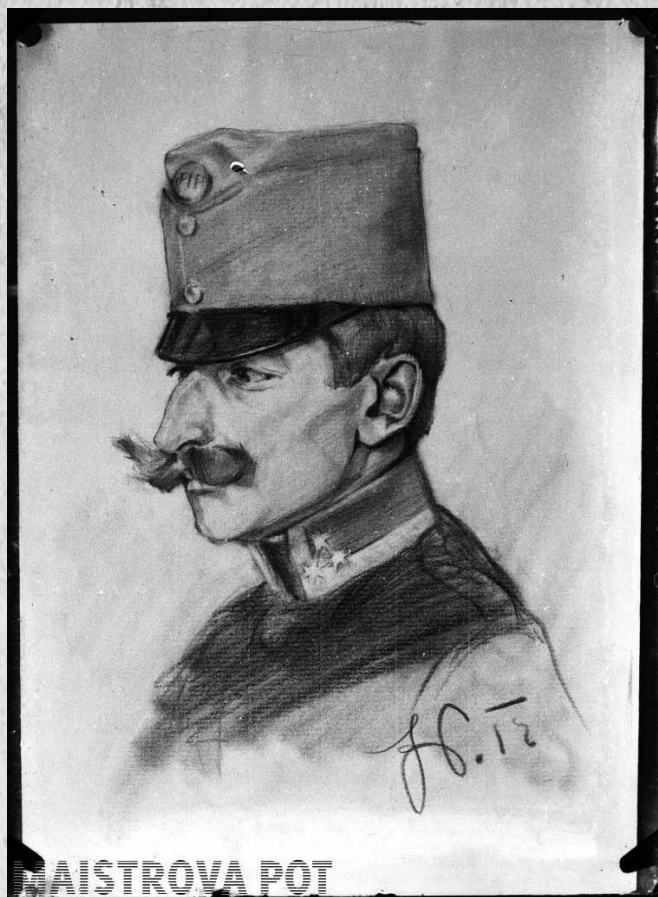
*Zima je, zima ledena.
Burja mrzla v plašču srebrnem
k nam je v svatovanje prišla.*

*Z mano pojdi, ljubica zala!
Mraz ti bo v vetru bodečem,
v gorki sobi je radost domá ...*

*Luč gori pri meni rudeča,
stara kitara visi na steni
in sladkó brbljá samovar.*

*Bolj ko pariška pernata boa,
bolj ko kožušček astrahanski
grele te bodo moje roké ...*

Mariborčani so cenili Maistrove dosežke, saj je tudi po prisilni upokojitvi leta 1923 in dejstvu, da mu oblast ni bila naklonjena, veljal za najzaslužnejšega meščana, njegova žena Marija Maister, carica iz zgoraj navedene pesmi, pa za prvo mariborsko damo. Oba sta imela polne roke dela. Marija je na primer ustanovila francoski krožek v Mariboru, Rudolf, ki je bil poleg vsega drugega tudi slikar in se je dobro poznal s tedanjimi vodilnimi likovnimi ustvarjalci, pa je prirejal ene izmed prvih slikarskih razstav v mestu. In kot ljubitelj slovenske besede skrbel za zasebno knjižnico, ki je bila ena najbogatejših v deželi, danes pa jo hrani Univerzitetna knjižnica Maribor.

Hinko Smrekar: doprsna potretna risba stotnika Rudolfa Maistra v uniformi avstro-ogrske kopenske vojske, 1912.
Fotografija: Fran Vesel. Hrani Narodni muzej Slovenije.

Le ugibamo lahko, kako bi bilo z Rudolfom Maistrom – Vojanovom, če bi živel v današnjem času. Najbrž bi zaradi predrznih samovoljnih akcij in pomoči lokalnemu prebivalstvu na kakšni vojaški misiji po svetu prišel navzkriž tako z Natovim kot slovenskim vojaškim poveljstvom in bi ga predčasno upokojili. A to ga ne bi zaustavilo. Odprl bi steklenico vina, si prižgal cigaro, navil kak dober boemski komad, si zavihal brk in se lotil pisanja nove ljubezenske in obenem družbenokritične pesmi.

BESEDE NA TANČICI

Včasih razumem, večinoma ne.
Zato po navadi premislim, pretehtam,
katere so možnosti vse.
Katero od vseh razumevanj velja?
Velja ne nobeno? Veljajo vsa?!
Tako se utrujam, radosti zamujam.
Ponoči se zbujam, da le razumela bi
nekaj, nekako, četudi ne vsako
idejo, nalogo, kar koli, da le ne bi
šanse že spet spremenila v napako.

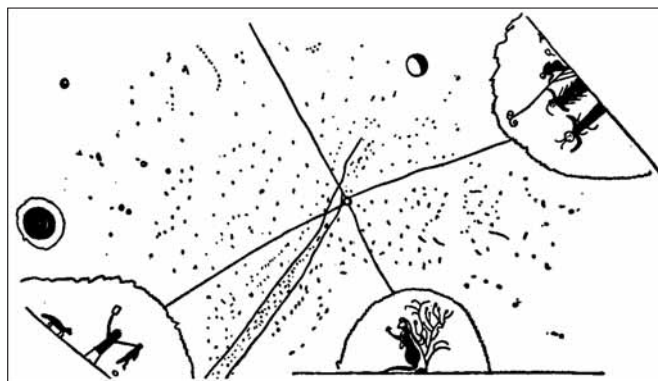
Se trudim, razmišljam, vklopim razum,
kljub temu zgodi se nesporazum.

Včasih vprašam, kaj zdaj to pomeni?
Sem prav razumela? Bom jaz ponovila
in vi mi povejte, če kaj sem zgrešila.
Si bom zapisala! Prav res, čisto vse,
drugače ni dvoma, da bom pozabila.
Preverimo skupaj. Je prav? To je krasno!
A ni? Ponovimo. Še šestkrat vprašam.
Življenje počasno živim in se spomnim:
na pamet se svojo naj ne zanašam.

Se trudim, razmišljam, vklopim razum,
kljub temu zgodi se nesporazum.

Včasih edino, kar vem, je le dejstvo,
da žal ne razumem. Pa česa? Ne vem!
Zrem v človeka, misli so glasne
in prosim besede, naj bodo že jasne!
Pa niso, je megla, oblaki, navleka.
V glavi se skriva nekakšna prepreka.
Priznam, ne razumem ničesar! V redu, vem,
rekli mi boste: »Je treba vprašat.«
Če pa ne vem, kaj!
In tudi ne, zakaj.
Kdo zmore to zmedo prenašat?

Koleščke v glavi premikam, vrtim.
Zavedam se, svetu neumna se zdim.
Kratki stik se zgodi, zapleta se um.
Že spet se zgodil je nesporazum.

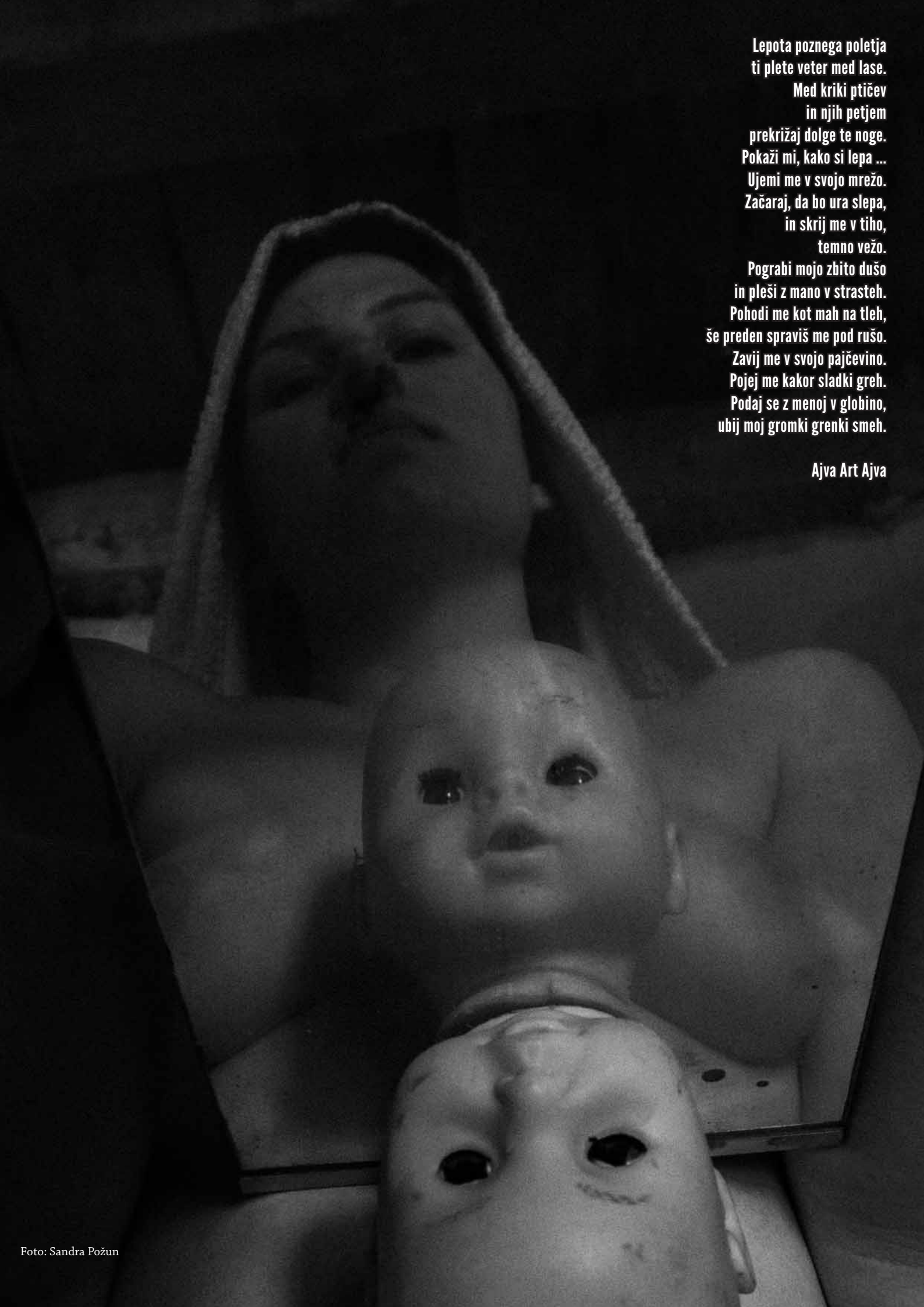
Struktura neba, kot jo razumejo ljudje plemena Čukči.
(Ulo Siimets, 2006)

Zamenjajmo mesti prvih dveh črk.
Imejmo dogovor za vse te primere,
ko hude razmere rodijo zamere
– ker se mi ne sanja, kakšen odgovor,
besedo želite,
ko z glavo postrani vame strmite.
In sicer, vas prosim, vzemite v ozir ...
kar predvidevajte, kar po defaultu.
Kaj? Da napačno sem vas razumela.
Nisem dojeti uspela!
Ta mali dogovor ne dela, odnosa,
ničesar ne more pospešit.
Morda pa nas zmore prepira odrešit.
Recimo mu en sporazum.

En sporazum nas pripelje do konca.
Tja pelje dolga pot komunikacije,
z blagim pridihom improvizacije
brez ovinkarjenja peljemo mimo
brezna napačne interpretacije.
Tisoč besed, ki konkretno stojijo,
nič več na tančici z neba ne visijo.
Krenemo čisto do cilja, veseli,
ker končno smo prav razumeli.

Pesem govori o trenutkih, ki so pogosto prisotni v mojem življenju že od nekdaj in verjetno za zmeraj. Kadar se zgodijo, se zdi, da prevladujejo in da je življenje obup. Govori o tem, da se je treba pri komunikaciji zavedati nečesa – tudi če se nam zdi, da smo bili zelo jasni, moramo dopustiti možnost, da nas sogovorec ni razumel. Še posebej če se počutimo, kot da nam je bila storjena krivica (sogovorec je po našem mnenju naredil nekaj narobe ali pa se počutimo neslišani). Pogovarjati se je treba veliko, jasno in direktno. In vmes spraševati sebe in sogovorca. Nikoli ne veš, kakšen pomemben detajl si izpustil ...

Hana

Lepota poznega poletja
ti plete veter med lase.
Med kriki ptičev
in njih petjem
prekrižaj dolge te noge.
Pokaži mi, kako si lepa ...
Ujemi me v svojo mrežo.
Začaraj, da bo ura slepa,
in skrij me v tiho,
temno vežo.
Pograbi mojo zbito dušo
in pleši z mano v strasteh.
Pohodi me kot mah na tleh,
še preden spraviš me pod rušo.
Zavij me v svojo pajčevino.
Pojej me kakor sladki greh.
Podaj se z menoj v globino,
ubij moj gromki grenki smeh.

Ajva Art Ajva

KINODVOROV JUBILEJ: ARS LONGA, VITA BREVIS

Petnajst let mestnega kina v stoletnem kinu na Kolodvorski v Ljubljani

Od 1. oktobra 2008, ko je Javni zavod Kinodvor, ki ga je maja istega leta ustanovila Mestna občina Ljubljana, v kinu na Kolodvorski zagnal projektorje, si je več kot 1,5 milijona obiskovalcev in obiskovalcev na več kot 27.000 filmskih projekcijah ogledalo 3300 različnih filmov. To simbolno pomembno leto za filmsko kulturo v Kinodvoru že vse leto obeležujemo z vrsto dogodkov, s katerimi ozaveščamo o pomenu in vlogi mestnega kina kot urbanega kulturnega, ustvarjalnega in družabnega središča. Direktorica je za uspešnost delovanja mestnega kina kot ključno navedla stalno podporo ustanoviteljice, Mestne občine Ljubljana, in sodelovanja s številnimi partnerji, predvsem z distributerji.

Kino z zgodovino – Kinodvor deluje v kinu, ki je doživel spremembe, nikoli pa nehal biti kino

Življenje kina na Kolodvorski se je začelo s slavnostno projekcijo 15. oktobra 1923, naslednji dan pa je Ljubljanski dvor začel izvajati redni program za najširše občinstvo. To je bil prvi prostor, namensko projektiran kot kino, Ljubljana pa je z njim dobila razkošno »kinogledališče«, kakršna so v dvajsetih letih preteklega stoletja gradili po vseh evropskih mestih. Sledila so leta in desetletja, v katerih je kino menjal imena, upravnike, videz, število sedežev in program, nikoli pa ni nehal biti kino. Pomembna podlaga za delovanje današnjega mestnega kina sta bila prenova in odprtje art kina Kinodvor oktobra 2003, kar so omogočila prizadevanja Silvana Furlana, takratnega direktorja Slovenske kinoteke. Art kino Kinodvor je nastal po dogovoru med Mestno občino Ljubljana in Ministrstvom za kulturo RS, upravljala pa ga je Slovenska kinoteka. Ko ga je novo vodstvo Kinoteke 1. aprila leta 2008 zaprlo, je Mestna občina Ljubljana 26. maja 2008 ustanovila Javni zavod Kinodvor, obiskovalce pa je mestni kino Kinodvor znova sprejel oktobra 2008.

Za uspeh mestnega kina je zaslužno predvsem delovanje na podlagi izhodišča, da kino ni le projekcija filma v kinodvorani, temveč gre za celostno filmsko in družabno izkušnjo: ta vključuje ves čas, ki ga obiskovalec nameni obisku kina. Program bogatijo pogovori s filmskimi ustvarjalci, okroglice, strokovni pogovori, razstave, delavnice, kvizi, glasbeni nastopi, posebni gostje in še veliko več. Kinodvor je »več kot kino« tudi zato, ker je prostor srečevanja, oblikovanja skupnosti, varen in vključujoč kraj za vse.

»Kinodvor je prvi kino v samostojni Sloveniji, ki ima v svojem ustanovnem dokumentu zapisano poslanstvo izvajanja filmske vzgoje,« je spomnila vodja programa za mlada občinstva Petra Slatinšek. »V praksi to predvsem pomeni, da z mladimi občinstvi v Kinodvoru delamo vsak dan. V 15 letih je tako programe za mlada občinstva obiskalo pol milijona obiskovalcev in obiskovalcev. Ustvarili smo več kot 200 pedagoških gradiv in več kot 50 knjižic za otroke v zbirki Kinobalon. Program soustvarjamo s številnimi zunanji sodelavci in pedagoškimi delavci ter ga predstavljamo

Mladi Medardo

Vir: Kinodvor

na strokovnih seminarjih doma in v tujini. Aktivno smo sodelovali pri treh nacionalnih programih filmske vzgoje in filmskovzgojno prakso širili po Art kino mreži Slovenije.«

Pester program, s katerim bo Kinodvor obeležil leto obletnic, bo potekal ves oktober. Zastopane so vse vsebine in dejavnosti, s katerimi Kinodvor že 15 let omogoča dostop do kakovostnega in raznovrstnega filmskega programa, razvija filmsko kulturo in utrjuje navade obiskovanja kina. Posebno pozornost pa si prav gotovo zaslužijo projekcije filma Mladi Medardo. Film, ki je pred stotimi leti uvedel odprtje novega kina Ljubljanski dvor, bo z novo glasbeno partituro Andreja Goričarja v živo pospremil Orchestra of the Imaginary. Pisati glasbo za film, ki je nastal pred 100 leti, je svojevrsten izziv. »Intuicija me je kompozicijsko tehnično morebiti res peljala v preteklost, a glasbena vsebina je vedno osebna, intimna in sodobna. Z drugimi besedami: ko pišem glasbo za neme filme, se izražam v veliko različnih glasbenih jezikih, vendar v vsakem izmed njih želim govoriti iskreno, tukaj in zdaj,« je povzel Andrej Goričar.

Kinodvor

15. oktobra 1923 je kino Ljubljanski dvor svoja vrata odprl s slavnostno projekcijo filma Mladi Medardo Mihályja Kertésza (Michaela Curtiza). Restavrirano 35-milimetrsko različico filma, ki jo je z novo glasbeno partituro Andreja Goričarja pospremil Orchestra of the Imaginary, smo si na vabilo Kinodvora ogledali točno 100 let kasneje. Društvo Kralji ulice Kinodvoru izreka čestitke ob jubileju. Ste naš zvesti podpornik že vrsto let. Želimo, da bi se vaše delo tudi v prihodnje nemoteno nadaljevalo. Ars longa, vita brevis. (Hipokrat)

KU

Kraljevi recenzor:

KONCERTNI UTRINKI

V petek, 15. septembra, smo se družno zapeljali proti Medani, kjer se je v organizaciji KUD Zvočni izviri odvijal 13. Brda Contemporary Music Festival. Bili smo priča trem izjemnim koncertom domačih in tujih uveljavljenih glasbenikov. Barve Katalonije je zastopala tolkalka Núria Andorrà. Tea Vidmar in Irena Tomažin sta nas popeljali na izjemno vokalno popotovanje po brezčasnih Goriških brdih. Za konec in dobro popotnico nazaj v Ljubljano pa še razposajeni mednarodni trio Zlatko Kavčič, Mette Rasmussen iz Danske in Mats Gustafsson iz Švedske. Izjemen ambient, prijazni in topli ljudje ter odlična glasba. Kaj bi si človek sploh lahko še želel? Naslednja dva koncerta sta se zgodila v Kinu Šiška. Najprej irski post-rock velikani God Is An Astronaut (23. 9.), ki so odigrali enega boljših ljubljanskih koncertov, čez dva dni pa totalni skok na glavo z romunsko žur skupino Fanfare Ciocărlia (25. 9.), ki se je vsaj po mojem okusu v zadnjih letih precej skomercializirala in odmaknila od svojih prvotnih etno korenin. Ampak, kot vedno, šteje glas ljudstva, in to se je na koncertu neizmerno zabavalo. Za zaključek pa še skok v Menzo pri koritu (29. 9.), kjer se je na dobro obiskani 15-letnici RŠ Afterpartyja zbralo lepo število obiskovalcev. Posebej za ta dogodek pa se je po dolgih letih spet zbrala celotna ekipa Olfamoštva. Nastopili so še Darla Smoking in Zevin. Žal konca nismo dočakali, zadnji pa so menda odhajali ob svitu.

Zbral in uredil Jože Balas – Foto Note

Núria Andorrà

Foto: Jože Balas

Darla Smoking

Foto: Jože Balas

025
KRALJI
ULICE

Fanfare Ciocărlia

Foto: Jože Balas

Olfamoštvo

Foto: Jože Balas

Tea Vidmar, Irena Tomažin

Foto: Jože Balas

Zlatko Kavčič, Mette Rasmussen, Mats Gustafsson

Foto: Jože Balas

KINO ŠIŠKA: RAMBO AMADEUS

Eni pravijo, da je star prdec. Ne vem. Glede na to, koliko energije vložim v nastop, se mi zdi, da bi moral biti marsikateri mlajši prdec precej ljubosumen. Ko si gledalec pod njegovim odrom, ti ni čisto jasno, če je to koncert, gledališče, recital ali kabaret. Ne. To je preprosto Rambo Amadeus, ki vse to zmeša v en žmohnat golaž. Pikanten od zajebancije in dodobra zamaskiran z besednimi igrami o človeški neumnosti. Njega se preprosto ne da stisniti v en kalup.

Če pomislim, da smo vsi pod odrom poznali tudi njegove prve tekste, potem kot pevec ni ravno za na odpad. In energija, ki se je stopnjevala povsem do konca, je dosegla vrhunec z njegovim zimzelenim *Demo voli Dem*. Skratka pri miru se ni dalo stati. Zdaj se bom ponavljal, ko bom napisal, da je njegova glasba virtuoзна in se ne piše zastonj Amadeus. In tudi za 60-letnika ima energije kot Rambo, da oddela tak koncert. Moram pa povedati, da sem imel srečo, da so me spustili v Kino Šiška zastonj na koncert, ki je gate trgal. Hvala, Škuc! Sicer pa je imel

Foto: Jože Balas

nastop naslov: Tribute samemu sebi. A menim, da bo moral Rambo ponoviti še kar nekaj tributov. Moral jih bo ponoviti, da se bodo mlajši prdci še kaj naučili.

Taubi

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE: DR. MOLIÉRE, 24. 9.

Priznam, Moliéra nisem nikoli bral. Niti stavka. Toda po ogledani predstavi ugotavljam, da so bili nekoč pisatelji preroki ali pa so videli v prihodnost. Ljudje se nismo v vsej naši

Foto: L. Magajna, ŠGL

zgodovini nič spremenili. Spreminja se tehnika, mi pa v glavah ostajamo enaki. Kot da smo že vse obdobje našega obstoja pohlepni, sprevrženi, sebični. Zna biti.

Toda vrnimo se k predstavi. Kar 14 Moliérovih del je vključenih v to dvourni predstavo, spremlja jih glasba Mozarta, Marulanda in celo Bulgakova. Kolaž najrazličnejših žanrov. Ali kot bi rekel stari dobri Kafka: »Splet blodenj in norosti.« Predstava me je resnično spomnila na to Kafkovo knjigo. Tako da mi na koncu ni ostalo drugega, kot da sem za kritiko predstave lahko izrekel le en stavek: »Nč nism šteku, ampak je blo kul!« Resno. Predstava je trgala. Ja, da ne pozabim. Uletavanje tehnikov med predstavo na oder me je spomnilo na zadnji dve predstavi La Fura Dels Baus. Skratka, od fuk do konca, ki človeka ne pusti ravnodušnega. Še najboljše pa je bilo, da sem prišel na predstavo zastonj.

Taubi

MGL: PLEŠASTA PEVKA

Režiser Diego de Brea je na oder MGL-ja postavil znano delo romunsko-francoskega avtorja Eugena Ionesca Plešasta pevka. Avtorsko scenografijo je domiselno dopolnil z lutko in je tudi avtor glasbene opreme. Scena je točno določena, stoli v vrsti kot antipod vsemu absurdu v besedah, temina na sceni kot v naših življenjih, popolna zabloda, ki jo ustvarimo drug drugemu z nepomembno vsebino pogovora. Režiser se je podredil igralcu, saj je želel doseči nesmiselnost, apatičnost brez povezav, polno puhlic in fraz pogovorov v vsakdanjosti malomeščanov. Antidrama oziroma komedija absurda je dosegla svoj smisel pri gledalcih.

Uroš Smolej je gospod Smith, Matic Lukšič poveljnik gasilcev, Iva Krajnc Bagola gospa Smith, Lena Hribar Škrlec gospa Martin, Jaka Lah gospod Martin, Jana Zupančič pa služkinja

Foto: Peter Glodani

Mary. Naj se igra Plešasta pevka, ni kaj. Hvala za vstopnici.

Barbara Jozelj

SNG OPERA IN BALET: GISELLE

Zaželela sem si preživeti večer s Kralji ulice in ponudila se je možnost ogleda baletne predstave Giselle. Bilo je čudovito. V

Foto: Darja Štravs Tisu

meni je prebudila mnoštvo čustev. Plesalke in plesalci so bili vrhunski, spomnili so me na mlada leta, ko sem tudi sama plesala. Težko najdem besede, da bi vse zadovoljivo opisala. To je treba doživeti. Po koncu smo bili veseli, da smo vsaj za trenutek pozabili na slabe stvari. Hvala SNG Opera in Balet Ljubljana in Kraljem ulice, da so nam omogočili prelep večer. Na vabilo bi se znova z veseljem odzvala.

Mimoidoča

V sredo, 11. oktobra, smo si ogledali baletno predstavo Giselle. Hvaležna sem operni hiši za podarjene vstopnice. Izvedba balerin in baletnikov je bila vrhunska.

Iva Tisa

027
KRALJI
ULICE

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA: KAFKA PO TAUBIJEVO

10. oktobra, na svetovni dan brezdomstva, je premiero v tunelu Šentjakobskega gledališča pod Ljubljanskim gradom ob 10ih doživela igra Pred vrati postave. Taubi, večni ustvarjalec,

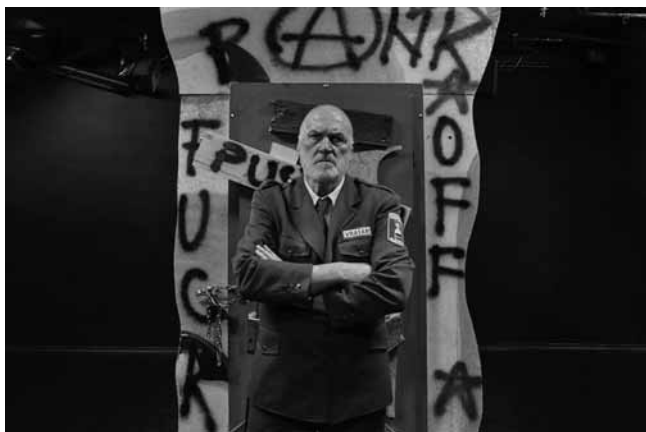

Foto: E. Gazibera, ŠGL

se tokrat ni igral, pač pa se je režiral. Čeprav je zgodba, ki ji sledimo, dokaj avtobiografsko navdahnjena, se v njej najde sleherni siromak, ki se je že kdaj spopadal z vlogami, obrazci, pravili in postopki. Ob simpatičnih, pa tudi malo strašljivih režijskih rešitvah se zlahka vživimo v vlogo obdelovanega artikla na večno tekočem traku birokratskega kolesja, za katero ni popolnoma jasno, ali je sploh živo ali popolnoma robotizirano. Če vas slučajno skrbi, da brez Taubija na odru umanjka kletvic, dretja in kao alkohola, naj vas pomirim, da ta avtorski podpis ostaja.

Naključje ali usoda – predstavo so si z mano ogledale tri članice Društva Kralji ulice, ki so doživele izbris iz registra stalnega prebivalstva RS. Kot bi bila predstava posvečena tudi njim. Vse so povedale, da se jih je zelo dotaknila. Taubi, čestitke in se vidimo na naslednji predstavi!

Maruša Ivančič

NOČNI UV-POHOD NA ROŽNIK

11. oktobra zvečer smo se udeležili Gobnjakove delavnice, v okviru katere smo spoznavali gojenje gob in prepoznavanje gob v temi. Najprej nam je ekipa razkazala kletni prostor, kjer na policah stojijo vrečke s substrati, iz njih pa poganjajo gobe. V prostor se nenehno izloča točno določena količina vlage, paziti pa je treba verjetno še na marsikaj, česar si nisem zapomnil. Stvar skratka sploh ni preprosta.

Za ogledom gojilnice smo lahko degustirali še nekaj jedi iz gob, nato pa se je zunaj že dovolj stemnilo, da smo se odpravili na drugi del delavnice, kjer s pomočjo UV-lučke prepoznavamo gobe. Te namreč pod UV-svetlobo zažarijo v barvah, ki jih pogojujejo različne substance v določeni gobi. Pod lučko zažari tudi micelijski »zarod«, ki ga potem lahko preučijo

pod mikroskopom, določijo tip in ga nato vzgojijo v gobo, če izpolnjuje vse zelene standarde.

Tako nekako to gre in bilo je zelo zanimivo, ker pa je bilo z nami tudi kar nekaj otrok, tudi živahno in razgibano. Spet sem spoznal nekaj novega, soudeleženci pa tudi. Ravno ko smo se najbolj vživeli, je bilo triurne delavnice konec. Pot skozi gozd je bila kljub temi varna in poznana vodičem, seveda pa ima noč svojo moč in košček te smo doživeli tudi mi.

Najlepša hvala Gobnjaku, da mi je omogočil brezplačno udeležbo delavnice, ki me tematsko zelo zanima!

Robert Ž.

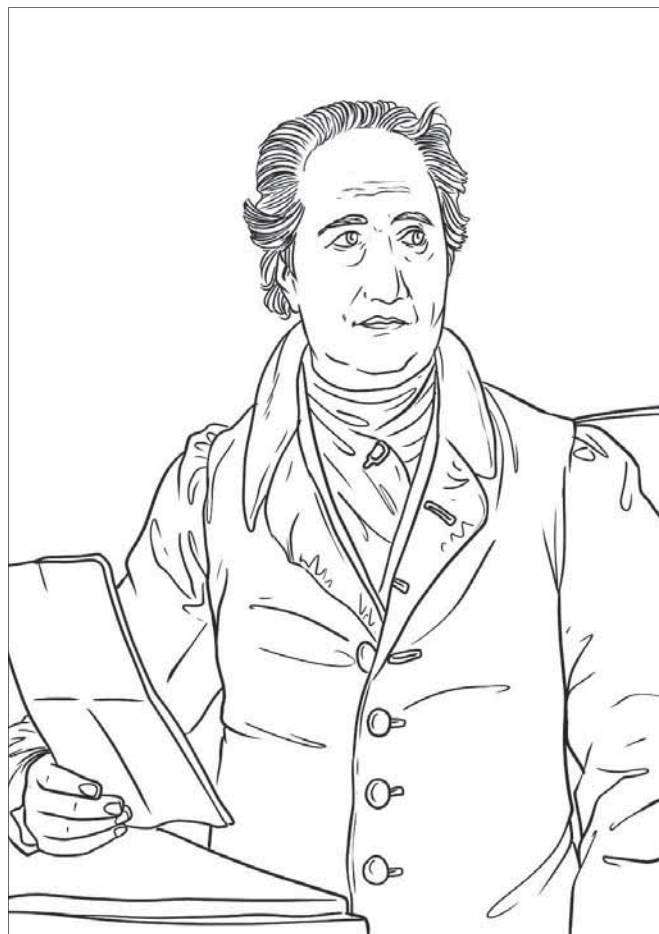
MOJA POT 8: MOZAIK

Nedavno sva s prijateljico obujali spomine na poletne počitnice in taborjenje, na katerem sva se tudi prvič zares spoznali in spoprijateljili. Med drugim se ji je utrnila tudi naslednja misel: »Če midve ne bi šli na ta tabor, se verjetno nikoli ne bi spoznali in tudi sedaj ne bi tukaj klepetali ter se zabavali.« V tistem trenutku temu nisem posvetila večje pozornosti, saj sva imeli toliko tem, o katerih sva morali kaj reči, da preprosto ni bilo časa. A kasneje, ko sem bila sama in sem premišljevala o tem, sem doumela razsežnost povedanega. Zamislila sem se namreč nad tem, koliko majhnih, na prvi pogled med seboj nepovezanih dogodkov se je moralo zgoditi do tistega najinega skupnega druženja.

V misli mi je šinila podoba mozaika, ki sestoji iz množice različnih delcev, ki jih morda nikoli ne bi povezali med seboj, a ko začnemo sestavljati, se začnejo tudi na videz še tako različni kosi povezovati in na koncu tvorijo novo, celovito podobo. S tem pa vsak posamezni del, ki sam zase morda ne bi bil nič posebnega, dobi novo mesto in tudi v očeh opazovalca zavzame drugačno perspektivo. Enako se je zgodilo pri meni. Dogodki – med njimi tudi številni povsem nepričakovani –, ki jim dostikrat nisem posvečala pretirane pozornosti ali jim pripisovala kakšnega večjega pomena, so vodili v nekatere zelo pomembne trenutke, ki so mi neizmerno polepšali življenje.

Ti dogodki me učijo, da se moram večkrat v življenju prepustiti in mu zaupati, da mi bo prineslo kaj dobrega. Prevečkrat v preteklosti sem se zavoljo slabih izkušenj zapirala vase in ogibala sveta okoli sebe, saj sem se bala, da bom doživela le še več razočaranj, ki bi zgolj poglobila moj obup. Najvarneje sem se počutila doma, v odsotnosti socialnih stikov ter nasploh vsega, kar se je dogajalo zunaj našega stanovanja. Vsega, čemur pravimo življenje. In slednje prinaša težave, ovire, takšne in drugačne izzive. Teh sem se bala in se jim želela na vsak način izogniti. A življenje ponuja tudi priložnosti, radosti in ljudi, ki nam pridejo na pot z odprtimi rokami in dobroto v srcu. Zavoljo varnosti, ki mi jo je prinašalo bivanje v nekakšni samoizolaciji, sem verjetno zamudila kar precej doživetij, ki mi jih je ponujalo takratno gimnazijsko obdobje. A danes za tem prav nič ne žalujem, kajti pomembno mi je zgolj to, da so se v času, ko sem se vendarle odpravila ven, zgodili nekateri dogodki, ki so me navdali z zaupanjem v to, da je lahko življenje tudi lepo in dobro.

Eden takih je tudi zgoraj omenjeni tabor, ki mi je dal novo prijateljico. Do njega je vodilo veliko »delcev« – od omembe tega, da čas rada preživljam v hribih, do pogovora v nekem povsem drugem okolju, prek tega, da je nekdo ravno letos odpovedal svoje sodelovanje in sem tako dobila mesto v ekipi, do končne udeležbe na taboru in novih poznanstev ter nepozabnih izkušenj. Toliko raznolikih dogodkov se je »sestavilo« v čudovito celoto in mi ogromno prineslo.

Vir: Pixabay

Brez dvoma pa je bil doslej najpomembnejši dogodek v mojem življenju sprehod mimo nekega lokala, v katerem so sedeli tudi znanci s svojo psičko. Takoj ko sem jo zagledala v naročju lastnika, je v meni zaživela močna želja po bitju, ki bi mi izkazovalo tako brezpogojno ljubezen in naklonjenost. S tem je sovpadal tudi začetek mojih psihičnih težav, ki so mi poleg vsega slabega prinesle tudi nekaj izjemno dobrega – dejstvo, da bi žival lahko name vplivala koristno, je prepričalo mojo mami, ki je bila sprva močno proti temu, da bi imeli v stanovanju kužka, da smo se že nekaj tednov kasneje odpravili na Madžarsko in domov pripeljali kužka Budo, ki mi pomeni največ in je bil v najtemnejših trenutkih razlog, da sem vztrajala in živela dalje. Kot bi nas čakal, je bil že nekaj mesecev edini preostali v leglu. Od tedaj me ves čas spremlja in je najsvetlejši košček mozaika, ki mu pravim moje življenje. Daje mi upanje in pogum, da ga bom še naprej dopolnjevala, čeprav se zavedam, da ne bodo vsi delci vedno zgolj lepi in prijazni, a zaradi vseh, ki so, se zagotovo izplača.

Rebeka

ČLOVEK SE RODIŠ, KLON POSTANEŠ!

ČRTOMIR CLONSKY

Izza rešetak:

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

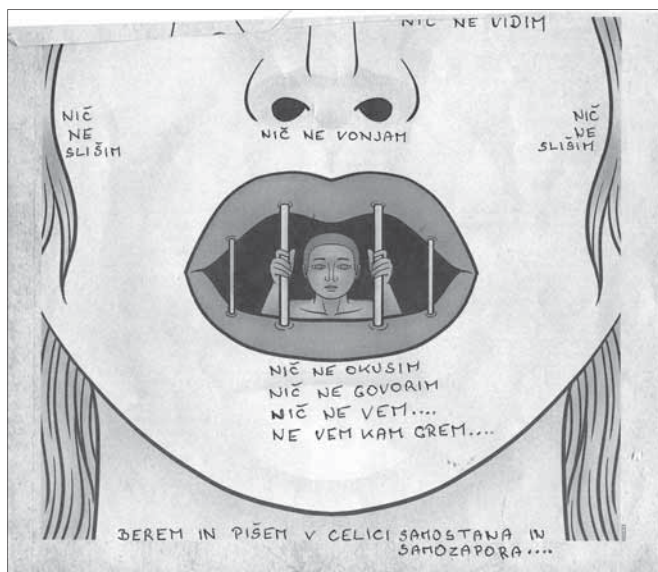
Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam ga bo v veselje brati in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjene, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Sreda, 29. 7.

Kdo je tu bolj nor? Včasih dejanj in misli tu notri ne znam dojeti in spremljati. Danes je prišel moj pedagog in mi rekel, da je z mojimi obiski vse urejeno, ter me nato pred vsemi v sobi vprašal, če sme govoriti z menoj. Začuden sem ga pogledal. No, potem me je vprašal, če me lahko črta s samomorilske liste. Kar smejeti sem se začel. Nato mi je objasnil, da so me dali na listo iz strahu. Da razjasnim.

Ja, res sem pomislil tudi na samomor v trenutkih obupa. Kdo pa na to ne pomisli v tem rezervatu? A o tem nisem z nikomer govoril, niti s cimri. To je moja osebna zadeva. So mar tu res sposobni brati misli? Samo problem je v tem, da smo tu vsi potencialni samomorilci. Norišnica tu nikdar ne umre. Saj bo zdaj vse v redu, mi je obljubil. »Ja? Grem domov?« »Ne, ne, to pa še ne.« Dan mi je vseeno vsaj malo polepšal in ure bodo danes v zajebanciji hitreje tekale. Predvsem zato, ker je ta glavnega narkomana v sobi določil, da od zdaj naprej čuva mene. Noro! Zdaj te bom lahko izkoriščal, Miha. Dva Sanvala na dan ali pa grem na gitre (slovar zaporniškega jezika – rešetke).

Miha je razvezal resno debato, da v vsej njegovi dobi v rezervatu samomori niso bili nič čudnega. V zadnjih letih le on ve za svojih deset primerov. Ko so se nažrli tablet, se obesili ... Najboljši primer je bil tip, ki je v stranišču nalil vodo po tleh in potem bos stopil notri s kablom okoli vratu ter se priklopil na elektriko.

Benjamin MantaQi-Chi Miyagi

Uau! Ja, tako zvem tudi za zadeve, ki jih nihče ne govori javno, a krožijo naokoli. Samo vseeno se mi zdi smešno, da sem tudi jaz na tej listi. Zakaj že?

Tu se zdaj postavlja logično vprašanje (če logika sploh pride skozi ta vrata) – zakaj se ne spremeni odnos dela do nas zaprtih v rezervatu, če je samomorilnost tako visoka? Zdaj, kar sem jaz tu, je sicer ni. Ampak mene so dali na listo. Od kod jim informacije? Sum? Bedarija!

Taubi, ZPKZ Povšetova

029
KRALJI
ULICE

IZZA REŠETK

Sabina: »Ugotovila sem, da se sanje res uresničijo.«

Paznica: »Kako to misliš?«

Sabina: »Sanjala sem, da sem v zaporu.«

Paznica: »In potem?«

Sabina: »Ko sem se zbudila, sem bila res v zaporu.«

Sabina, ZPKZ Ig

IZZIVI ALKOHOLA

S strokovnim posvetom »Izzivi alkohola« je Društvo Projekt Človek obeležilo 15 let uspešnega delovanja Sprejemnega centra Ruše.

Bistrica ob Dravi, 28. september

Vemo, da je v Sloveniji prisotna pereča problematika čezmernega pitja alkohola. Vemo, da je pogosto viden nekritičen odnos širše družbe do alkohola in alkoholizma. Vemo tudi, da alkohol močno prizadene celotne družine, ne le posameznika, ki pije. Sprašujemo pa se, kakšne načine in pristope imamo za reševanje problematike alkoholizma, kako poteka zdravljenje in kaj se dogaja po tem, ko je zaključeno. Kdaj lahko govorimo o alkoholizmu in ali se pojavi že pri mladostnikih? Na posvetu smo s pomočjo strokovnjakov z različnih področij iskali odgovore na ta vprašanja.

Strokovni posvet je s pozdravnim nagovorom odprla predsednica Društva Projekt Človek, mag. Suzana Puntar, ki je poudarila, da zaradi alkohola ne trpi samo posameznik, trpi celotna družina in zaznamovanih je več generacij. Dodala je, da alkohol ne vpliva samo na telo, temveč tudi na duševno zdravje, na celotno družino, na delovne obveznosti, na ekonomski status, na prometno varnost in na koncu tudi na šibko socialno mrežo. Udeležence posveta je pozvala k temu, da se vsi skupaj zavežemo, da bomo pri svojem delu pozorni na sočloveka, da bomo promovirali treznost in iskali nove in učinkovite pristope.

O tem, kaj je odvisnost od alkohola in kako jo zdravimo, je spregovoril dr. Tilen Zamuda, spec. psih., z oddelka za bolezni odvisnosti in psihoterapijo, UKC MB. Predstavil je razvoj alkoholizma pri tipičnem pacientu ter postopek, kako določiti diagnozo odvisnosti od alkohola. Nazorno je prikazal nevrologijo odvisnosti in vlogo, ki jo ima možganski avtomatizem pri razvoju odvisnosti, osredotočil pa se je tudi na pomen genetike in epigenetike ter psiholoških in socialnih dejavnikov pri nastanku odvisnosti. Predstavil je potek zdravljenja v bolnišnici ter zaključil z izzivi, s katerimi se pri zdravljenju odvisnosti srečuje medicinska stroka: večja se delež kombiniranih odvisnosti, vedno več je zdravljenec z osebnostnimi motnjami, povečuje se delež obravnav z dvojnimi diagnozami, večja se delež mladih, vedno več je ženske odvisnosti, povečuje se delež samskih, brez ustreznih svojcev, nekemičnih odvisnosti ter pojavljajo se prostorski, organizacijski, kadrovski in finančni izzivi. Ga. Mateja Lajh iz Centra za duševno zdravje odraslih, ZD dr. Adolfa Drolca Maribor, je predstavila, kako poteka delo v njihovem centru. Poudarila je, da se »nihče ne odloči, da bo alkoholik ali odvisnik, vedno je neko ozadje«. Poudarila je tudi, da je abstinenca temelj za spremembo in da skupina zdravi. Štefan Lepoša, predsednik Društva za urejeno življenje – Abstinent, je predstavil delovanje društva. Opozoril je, da je delo v njihovi organizaciji vse težje zaradi vseh pridruženih težav, ki jih imajo uporabniki, posledično pa sta kompleksnejši tudi koordinacija in komunikacija med vsemi različnimi službami. Nadaljevala je ga. Breda Lepoša Žalec, strokovna vodja programa društva Abstinent, ki je predstavila tretjo fazo zdravljenja odvisnosti od alkohola. Terapevtske skupine za urejanje, kot jih imenujejo, posameznikom pomagajo pri vzdrževanju rednosti in rutine, omogočijo jim nov krog prijateljev, vzpostavitev zdravih medosebnih odnosov in s tem višjo kakovost življenja, pripomorejo k urejanju odnosov z najbližjimi osebami ter jih podprejo pri aktivnem reševanju njihove socialne problematike.

Kako poteka obravnava zasvojenih z alkoholom v terapevtskih skupnostih Društva Projekt Človek, je predstavila ga. Polona Kersnik Jaramaz, vodja Terapevtske skupnosti za zasvojenost s pridruženimi težavami v duševnem zdravju. Predstavila je metodo terapevtske skupnosti in trende na področju rehabilitacije zasvojenosti, med katerimi izstopajo staranje populacije, pojav novih psihoaktivnih

PROJEKT ČLOVEK

www.projektclovek.si

snovi, pri katerih še niso znane dolgoročne posledice, manjša angažiranost svojcev in večji delež zasvojenih z alkoholom v terapevtskih skupnostih.

Ga. Renata Štopfer, predsednica Društva Ars Vitae, je predstavila specifične dela s svojci v programih urejanja zasvojenosti. Poudarila je, da so pri eksperimentatorjih pogosto ravno svojci tisti, ki so gonilna motivacijska sila in razlog, da se posamezniki obrnejo po pomoč, opazajo pa, da je toleranca do alkohola veliko večja kot pri drugih drogah. Poudarila je velik pomen skupine za samopomoč, ki pogosto postane osrednja podpora točka, ki omogoča varen prostor, brez obsojanja.

O obravnavi oseb s težavami v duševnem zdravju in pridruženo odvisnostjo je spregovorila ga. Iva Anžlovar, ustanoviteljica in strokovna vodja Zavoda Franko. Opozorila je na prisotnost stigme v družbi, na pogostost samozdravljenja duševne stiske z alkoholom ter posledično zanikanje in minimaliziranje težav z odvisnostjo. Poudarila je pomen multidisciplinarnega sodelovanja, vključevanja posameznikov v socialno okolje in odzivanja na potrebe uporabnikov in zagovorništva.

Ga. Anita Leskovšek Feldin, strokovna vodja programa Inštituta Vir, je spregovorila o ustreznem odzivanju in celostni obravnavi mladostnikov s tveganim življenjskim slogom. Poudarila je, da je vsako pitje alkohola pri mladih tvegano, saj je mladostništvo ranljivo razvojno obdobje. Poudarila je razliko med abstinenco in treznostjo ter pomen raznovrstnosti obravnave, ki je prilagojena posamezniku in njegovi specifični situaciji. Svoje predavanje je zaključila z mislijo, da je bistvenega pomena, da se živimo v mladostnikov svet in da ustvarimo spoštljiv, vključujoč in stabilen odnos.

Zaključili smo, da nas na področju problematike alkohola čaka še precej dela, pri čemer sta bistvena sodelovanje in povezovanje med organizacijami in odzivanje na novosti in izzive, ki se pojavljajo, ogromno pa lahko pripomoremo tudi z dobrim zgledom izpolnjujoče treznosti.

Društvo Projekt Človek

KO SEM VIDEL NJO

Vse se obrača kot ponavljajoč se krog. Eno in isto ponavljanje človeške neumnosti. Ko si misliš, da je že konec, se spet vrneš na začetek. A postopoma se je na presenečenje mnogih vse končalo. Vse se enkrat konča. Ali pač ne? V mojih mislih se pojavljajo prizori vojn, trpljenja, lakote in droge. Predvsem zaradi droge in alkohola, samodestrukcije, pomislim, da je to glavni razlog za prezgodnji odhod mnogih, ki so zapadli v pekel odvisnosti.

Naenkrat vidim čisto temo. Edino, kar slišim v črnini, je britanska new wave glasba osemdesetih. Odprem oči. Sem drugje? Ali sem ponovno tukaj? Kje drugje kot v enem od metelkovskih klubov. Črne misli še vedno tava v meni. Se bom lahko sprostil in užival v muziki? Užival v večeru? Kam so odšli stari borci, ki sem jih spoznal, ko sem kakih 20, 25 leti taval po Meti? Kaj se je pravzaprav zgodilo v njihovih glavah, da so bili nekaj časa del tega, nato pa izginili za vedno? So sploh še živi? Je bil to le en del njihovega lajfa, odrasčanja? Ko tako razmišljam, zagledam njo. Njo, ki sem jo videl takrat, ko sem bil prvič tukaj, no, skoraj prvič. Nisem prepričan o njenem imenu, a mislim, da je bila Boža. Spominjam se njenega poga na OrtoPunku. Še v prejšnjem tisočletju, leta 1996, ko smo bili šmrkavci vsi malo šokirani, kako se je Boža zapletla v pogo z novo pank generacijo. Ko je skoraj priletela z glavo na oder. Že takrat jih je imela nekaj čez 40. Bilo je legendarno, vzela je pir s tal, se usedla na stejdž in ga spila. Nasmejala se je, kot da je večno mlada. Benda ni prav nič motilo. Začutil sem nekakšen razkorak med SFRJ in new age generacijo. Čeprav tega takrat nisem znal ubesediti.

In tako jo vidim, zdaj, po več kot 25 letih, tukaj na Metelkovi. Srečno in zadovoljno, da je preživela svoja divja leta, da je

031
KRALJI
ULICE

preživela norme. Gledam jo v njeni visoki starosti in mi daje nedoumljivo pozitiven občutek za življenje. Občutek, da je še veliko starih borcev živih. Tudi tistih, ki se niso uklanjali družbi in ukazom. Njen že malo nagubani, a radostni obraz mi daje upanje na dolgo in lepo prihodnost.

Na zdravje, Boža. Še na mnogo let. Nekega dne bomo stari borci spet vsi zbrani skupaj. V tem lajfu seveda. Ob sončnih lepih brezskrbnih dnevih, na pokozlanih tratah, brez odvečnih skrbi.

Diego Menendes

ZVEZA KLOŠARJEV SLOVENIJE

JESEN

Malo nas je že zahladilo. Vsaj ponoči. Čeprav ponekod tudi podnevi. Seveda smo tudi člani ZKS (kot vedno) rahlo presrani. Kaj še bo? Tisto malo, kar spremljamo novice, smo samo zbombardirani od etablirane politike, ki smo jo hoteli z našim humanim pristopom malo olepšati. Toda ne gre.

Elektrika bo šla v višave. Baje, da že četrtič v enem letu?! In to za visoke odstotke. Čeprav upamo, da se to ne bo zgodilo, pa se v nas vseeno prebujajo črvi strahu. Le zakaj nam je Bog, če nas je že on ustvaril, dal čustvo strahu, ki v nas prebujajo bolezen depresijo? Ne dojemamo! Poznamo pa zlobne duše, ki se naslajajo nad našim strahom. Strašijo nas, da bo šla elektrika za 60 odstotkov gor. Ja, s čim se bomo pa grel? Tudi hrana gre vztrajno v višave. Nam pa ni jasno, kako lahko še vedno preživimo s tistimi 460 evri in nekaj centov. Ampak bo že. Pomembno je le to, da nas vsake toliko sonce lepo ogreje. Pomembno je, da drevesa počasi dobivajo lepo in živo barvo. In kar je najpomembnejše, še vedno imamo dovolj denarja, da si kupimo nekaj za jesti. Sicer pa, naši želodčki so zadovoljni že s kruhom in pašteto. Ni treba kupovati dragih rib ali hoditi v Michelinove gostilne. Jebat ga. Umrli ne bomo.

ZKS

NEVID(e)NA LUBLANA

Vodniki in vodnice z brezdomno izkušnjo vam preko pripovedovanja zgodb predstavimo večplastnost brezdomstva in svoje izkušnje z ulice. Govorimo zgodbo o mestu, o sebi in o brezdomstvu.

Pohod poteka v manjših skupinah 3-10 oseb, kar udeležencem omogoča varen prostor, kje lahko vprašajo tisto, kar jih že dolgo zanima, a si do sedaj niso upali. Traja 1,5-2 uri. Prispevek za turo po osebi znaša 8 evrov za dijake, študente, upokojeince in nezaposlene ter 10 evrov za zaposlene. Možne so tudi individualne ture za katere prispevek znaša 15 evrov.

Za prijavo nam pišite na:
ture@kraljiulice.org ali na Facebook Nevidena Lublana

Pridružite se nam
pri odkrivanju
drugačne Ljubljane!

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

Dawid Markelowicz Janowski – Leo Forgacs, Oostende, 1906.

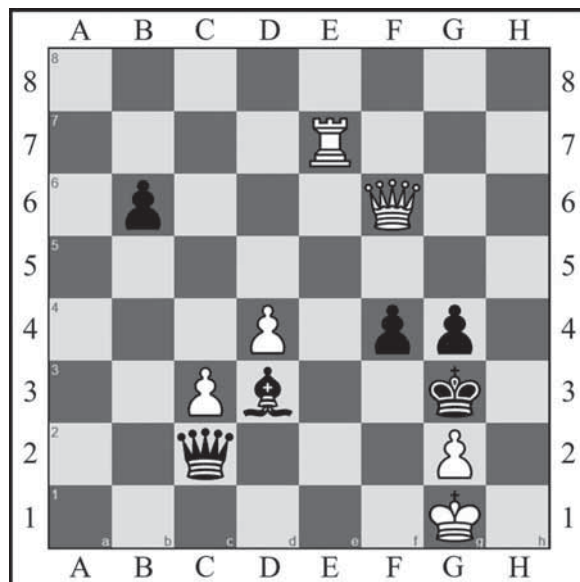
Na potezi je beli, zmaga s klasičnim matom. Poiščite rešitev.

Jean Nikolič

Standardni algebrski šahovski zapis:

pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava, D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat, O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje mimogrede).

032
KRALJI
ULICE

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 34.

Vir: chesspuzzle.net

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRIJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELEAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNISTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

SMS, 11. 10. >> Dober dan, v prejšnji številki Kraljev me je zelo prizadela objava Xene, ki je morala prodati zlato verižico za golo preživetje. Upam, da jo je dala v zastavljalnico. Čeravno imam streho nad glavo, sem tudi jaz ene vrste brezdomec in sočustvujem z njimi, zato sem pripravljen Xeni odkupiti verižico. Če ni prepozno seveda. Lep pozdrav vsem skupaj, posebej Xeni. Stane iz KP

Koncertne najave:

9. 11., CHANNEL ZERO: PAPRIKA KORPS & WILD CITIZEN
Paprika Korps je unikatna in inovativna zasedba, katere reggae izraz dopolnjuje pridevnik »heavy«. Glavna značilnost in strast Paprika Korpsa so predvsem živi nastopi. Spričo trdega dela in koncertne hiperaktivnosti so postali pomemben del evropske reggae scene, z nastopi v Sloveniji pa so si simpatični Poljaki zgradili že zavirljivo bazo navdušencev. Kot predskupina bodo nastopili heavy duberji Wild Citizen.

23. 11., CHANNEL ZERO: HIPPIE DEATH CULT & OMEGA SUN

Skupino Hippie Death Cult zaznamujejo predrzno in zmagoslavno umetniško izražanje, raziskovanje ter odkrivanje na področju psihedelije in težkega rokenrola. Skupina je znana po svojih energičnih in strastnih odrskih nastopih, saj je poleg turnej po vsej zahodni obali in jugozahodu ZDA nastopila na številnih razprodanih koncertih v domačem mestu Portland v Oregonu. Ogrevali bodo preverjeni domači Omega Sun.

27. IN 30. 11., KLUB GROMKA: DEFONIJA

Konec novembra se bosta v Klubu Gromka odvila dva koncerta v okviru serialke Defonija, s čimer se letina tudi zaključi. Prvi se bo zgodil 27. novembra v sodelovanju z Zavodom Sploh, nastopil bo domači Elvis Hi-man (bobni, elektrofonija), nato bo sledil premierni nastop švicarsko-slovenske naveze Kocher/Badrutt/Kutin/Grom. Gre za uveljavljene glasbenike, ki smo jih že lahko slišali kot Šalter Ensembla. Druga Defonija pa se ima zgoditi 30. novembra, ko bo nastopila mednarodna zasedba The Electrics. Defonija nikoli ne razočara. Vabljeni!

Zbral in uredil: Jože Balas, Foto Note

OGLASNA DESKA

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihiatričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zainteresirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Če želite objaviti svojo življenjsko zgodbo, nam jo lahko pošljete na urednistvo@kraljiulice.org ali nas pokličete na 030 323 128.

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.30–16.30 v Športni center Triglav za Bežigradom (balon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

Društvo Kralji ulice se v mesecu oktobru zahvaljuje:

- pekarni OSEM za pekovske izdelke,
- slaščičarni ZVEŽDA za slaščice,
- fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
- fotostudiu FOTO TIVOLI za pet kupončkov za fotografiranje,
- društvu LAJKA za hrano za pse in mačke,
- NK OLIMPIJA za vstopnice,
- KK CEDEVITA OLIMPIJA za vstopnice,
- NZS za futsal vstopnice,
- SNG OPERA IN BALET za vstopnice,
- KINODVORU za vstopnice,
- MGL za vstopnice,
- društvu ŠKUC za vstopnice,
- društvu LEPE TAČKE za hrano za pse in mačke,
- RDEČEMU KRIŽU SLOVENIJE za sanitetni material,
- ANIMAL ANGELS za kritje stroškov veterinarskih storitev

- dvanajstletnici po imenu LIA za donacijo krofov ob svetovnem dnevu brezdomstva in
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in božična darila.
- Se priporočamo za naprej.

Če kdo podarja LCD televizijo, me lahko kontaktira na 031 518 229, Milan (Ljubljana). Hvala!

NAGRADNA KRIŽANKA

Iskrene čestitke nagrajenkama in nagrajencema pravilno rešene septembrske nagradne križanke. Štiri knjige *Novi svet*, zbirka *poezije in proze KU* prejmejo: Jožica Humski iz Grosupljega, Fani Francelj iz Strug, Boris Plével iz Kamnika in Damjan Novinc iz Ljubljane.

033
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

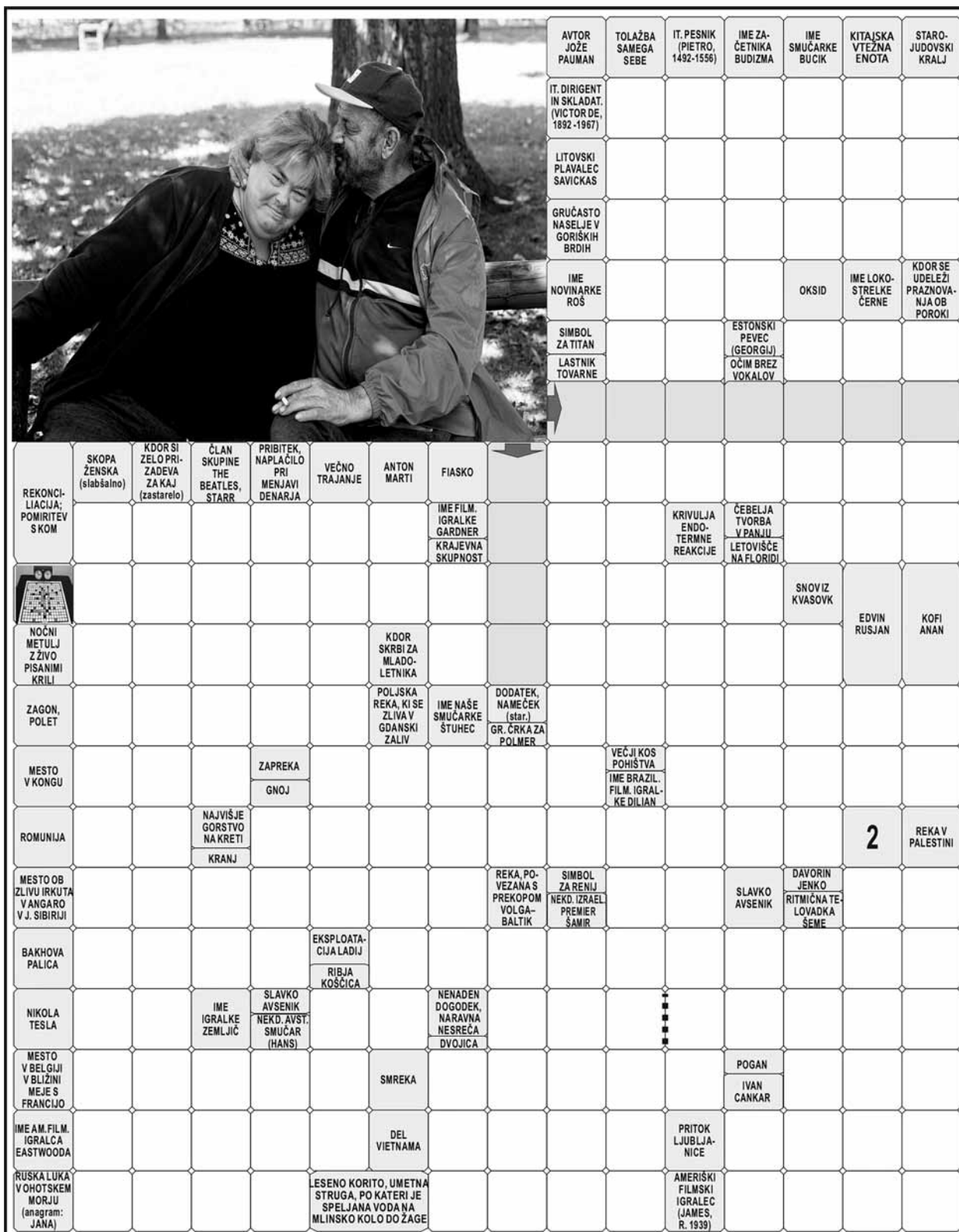
(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca									Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6		1%

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

ARUNAS Savickas – litovski plavalec, IRASEMA Dilian – brazilska filmska igralka, OBO – mesto v Kongo, PSILOTITIS – najvišja gorska skupina na Kreti, Ida, Zevsov rojstni kraj

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Rešitev šahovske uganke: 1. Te3+, fxe3;
2. Dd6+, Kh4; 3. Dh6+, Kg3; 4. Kh2+.

NAGRAJENCI, KE SO OBJAVLJENI NA STRANI 33.

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana. Štirim izžrebanim bomo podelili knjigo *Novi svet, zbirka poezije in proze KU*.

ANTON PUGELJ – TONČEK

Ob tretji obletnici smrti se spominjamo našega prijatelja. Nate nas vsak dan opozori spominska ploščica, ki je nameščena na tvoji ljubi klopci v Miklošičevem parku. Počivaj v miru, legenda!

»Dragi Tonček! Hvala ti za vse lepe besede, ki si jih izrekel, ko sem bil na tleh, ko sem naokoli taval sam in so se najine poti križale. Si velik človek, z veliko začetnico.

Hvala ti, ker si mi leta 1994 posodil denar za vlak. Neke nedelje sem moral nujno nekam odpotovati. Tisti dan sem imel s seboj le bančno kartico. Noben bankomat ni delal in tako nisem

mogel kupiti karte. Stekel sem do sodniškega parka in te prosil, če mi lahko posodiš. Nič nisi okleval. In še vlak mi je uspelo ujeti pravočasno.

Naslednji dan sem ti vrnil denar in zraven dal liter vina. Vedno, ko sem imel čas, sem se ustavil v Sodniškem parku in kakšno rekel s tabo. Hvala in počivaj v miru!«

Franci Rogač

Ilustracijo Tončka je naslikala Leah Artist Mihalič.

Damjan & Jani: »Če imaš dobrega prijatelja, se ti ni treba bati za naslednji dan.«

